

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

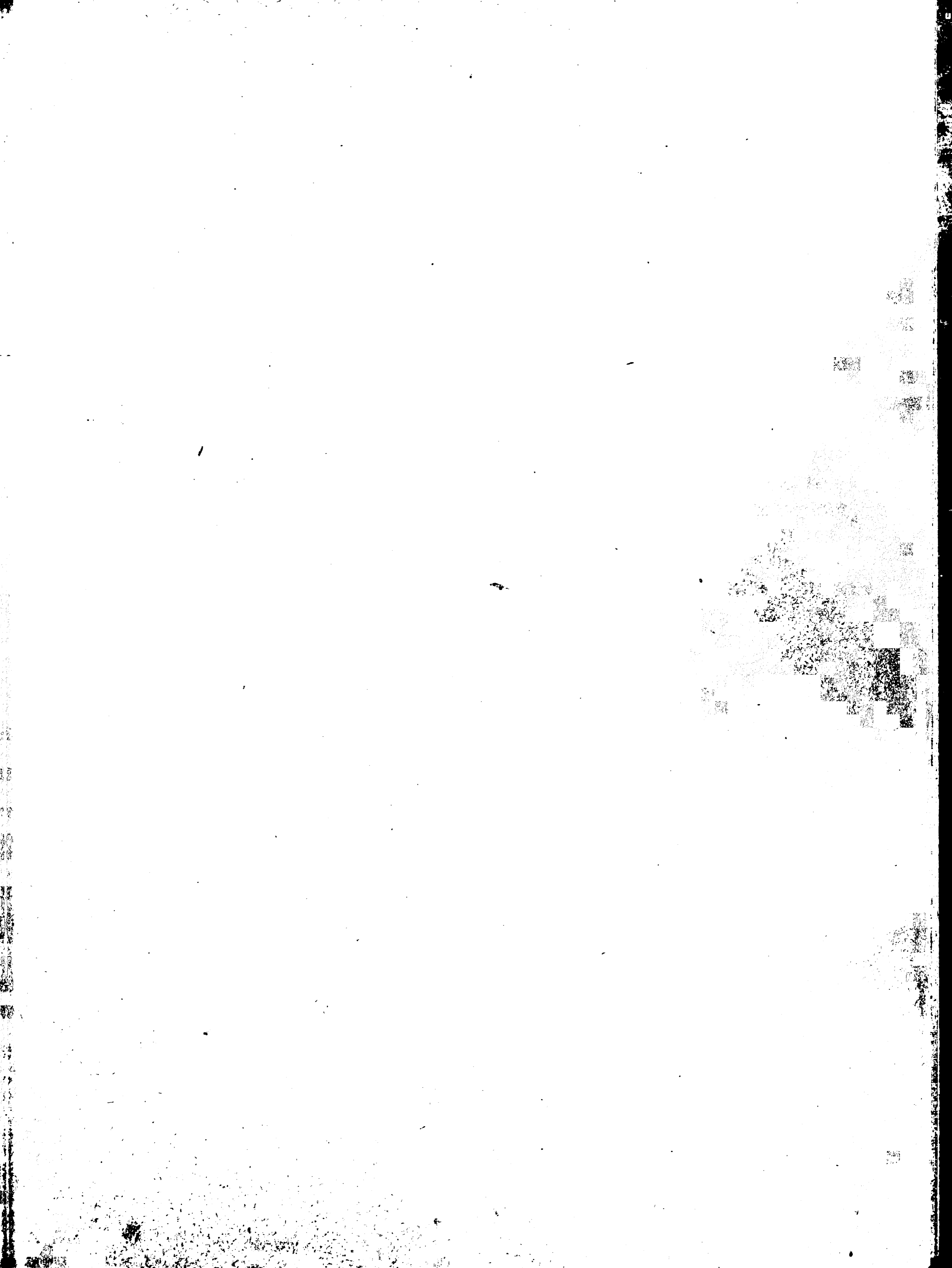
Forfatter(e) Author(s):	Kieler, Laura.; af Laura Kieler.
Titel Title:	<u>Sønderjydske Børn efter 1864 : Fortællinger</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : H. Hagerup, 1898
Fysiske størrelse Physical extent:	104 s.

DK

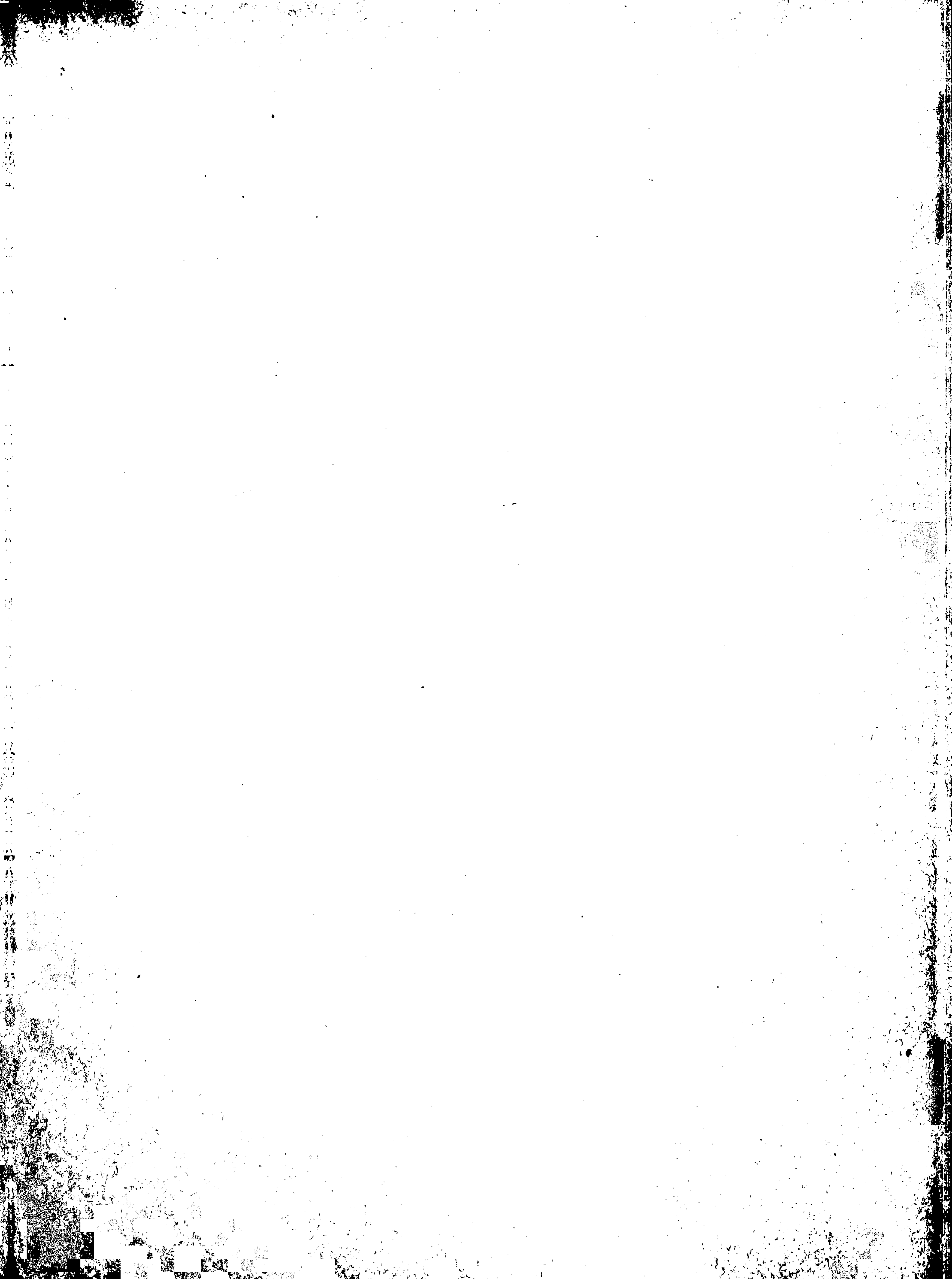
Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

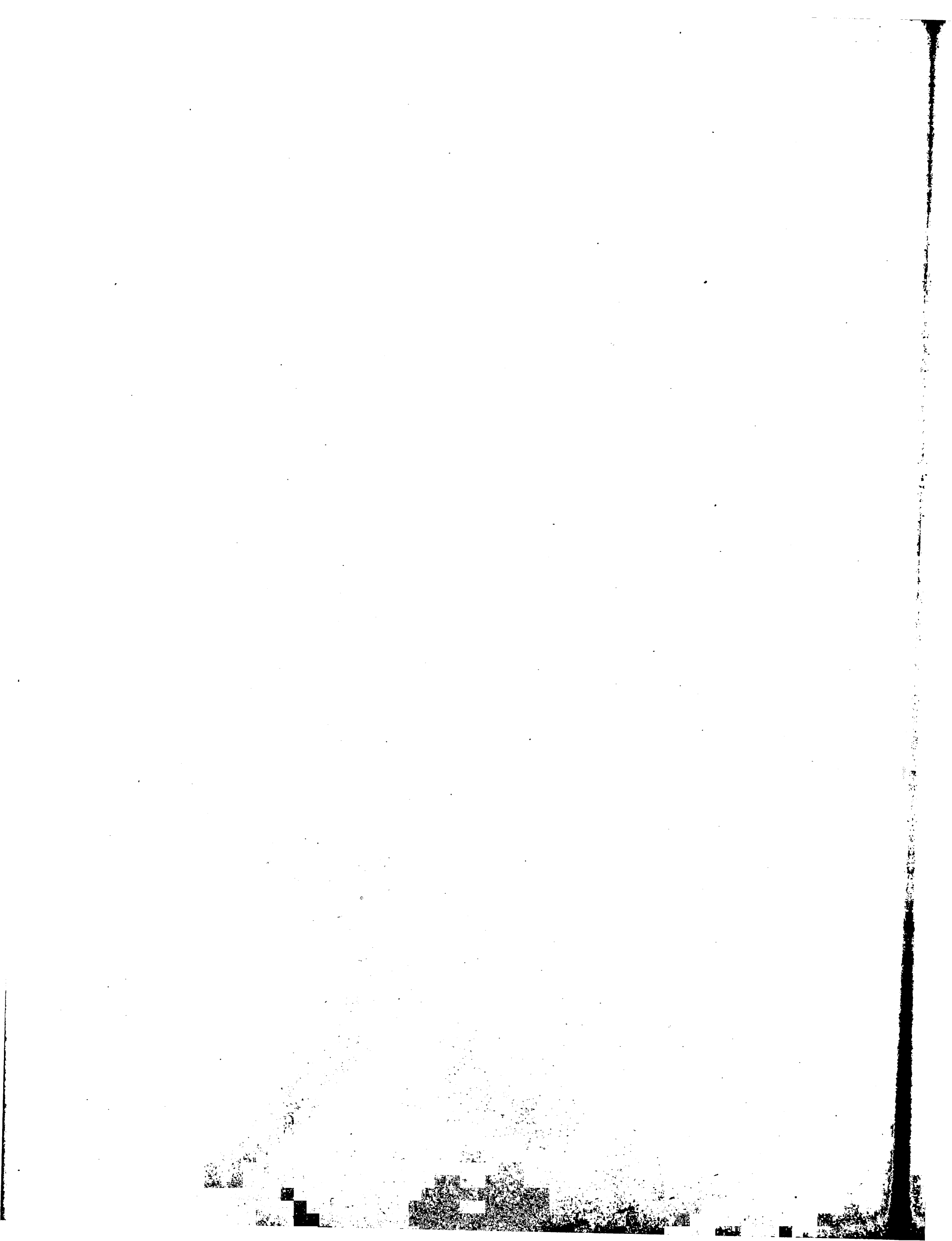

SØNDERJYDSKE BØRN

SØNDERJYDSKE BØRN

EFTER 1864

FORTÆLLINGER

AF

LAURA KIELER

SÆLGES TIL INDTÆGT FOR
SØNDERJYDSK CENTRALFORENING

KJØBENHAVN
H. HAGERUPS FORLAG

1898

København. — Græbes Bogtrykkeri.

Efterfølgende smaa Træk fra Hverdagslivet efter Fire og Treds har jeg i Løbet af et Par Aar fortalt mundtligt paa de forskjelligste Steder hele Danmark over netop saaledes, som jeg selv har set dem eller hørt dem berette af paalidelige Mænd og Kvinder i Sønderjylland.

Efter Opfordring af kongerigske og sønderjydske Tilhørere, der indtrængende ønskede, at de skulde reddes fra Forglemmelse som Minder fra deres Trængselstid, udgives de nu. Deres Værd bestaar deri, at de ere Virkelighedsbilleder og ikke Fantasifostre. Af let forstaaelige Grunde ere Navnene og Stederne blevene forandrede undtagen i Fortællingen: «Da Kong Wilhelm var i Sønderjylland».

At voksnes Hjerter ere blevene grebne af disse fordringsløse Fortællinger, har jeg havt mangfoldige, talende Beviser paa, og som det let vil ses, ere de tillige afpassede efter Børns Fatteevne, i det Haab itide at kunne vække deres Kærlighed til deres smaa Landsmænd Syd for Kongeaaen.

Jeg ønsker inderlig, at dette Haab ikke maa være forgæves.

LAURA KIELER.

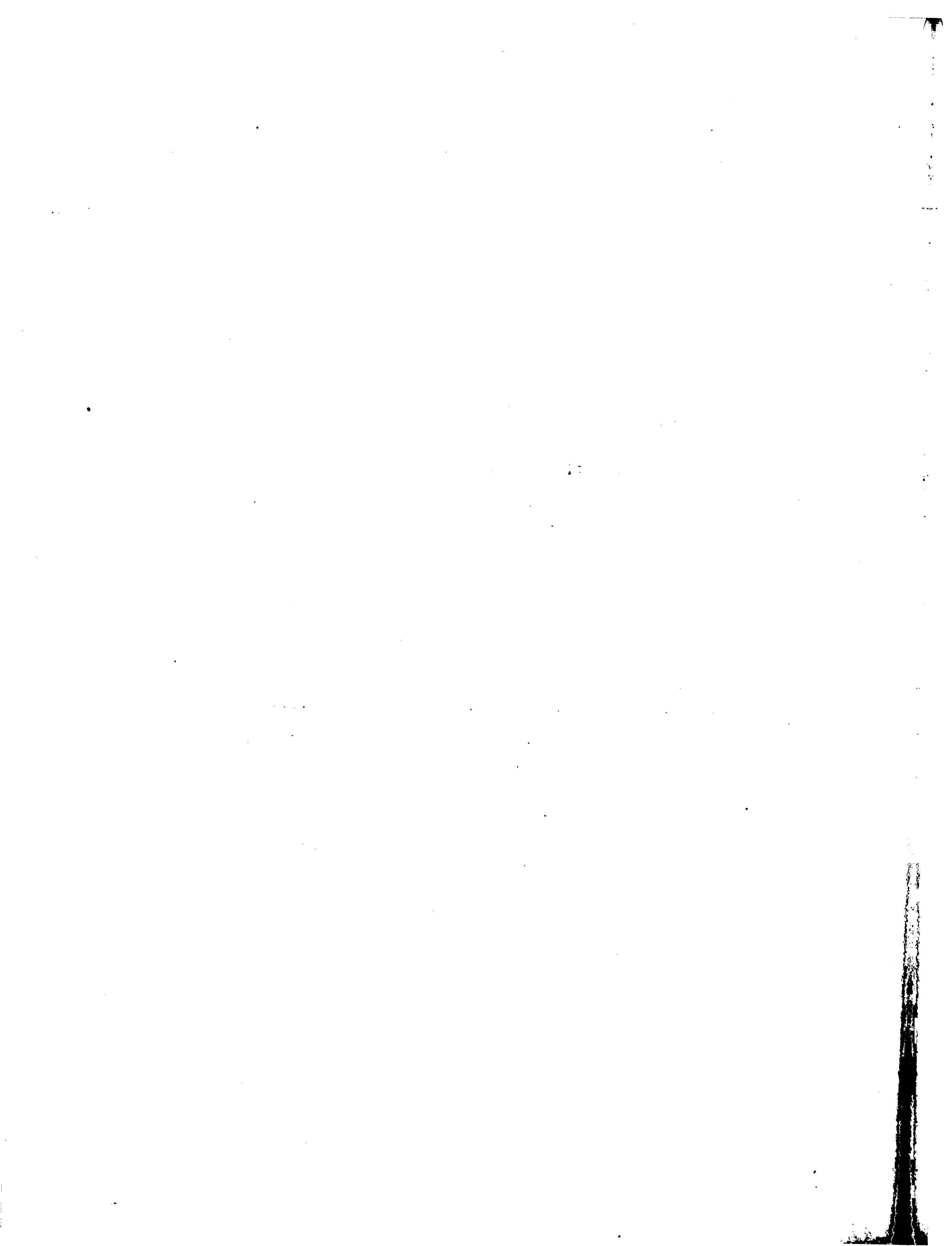
Frederiksborg, Oktober 1898.

INDHOLD.

	<i>Side</i>
<i>Syd paa!</i>	9
<i>Danebrogskorset</i>	12
<i>Da Kong Wilhelm var i Sønderjylland!</i>	28
<i>Krigergraven</i>	33
<i>De mørke Ruder</i>	51
<i>Ich bin kein Preuse!</i>	62
<i>Der kommer Gendarmen!</i>	76
<i>Nordpaa!</i>	88

Syd paa!

En ung Mand fra Sjælland var i Besøg hos Slægtninge i Koldingegnen. En køn Sommerdag tog han og to af hans Kusiner en Køretur Syd paa, og som unge Folk saa ofte gøre, naar de ere paa Skovtur, havde han anbragt et temmelig stort Danebrogsflag ved Siden af sig paa Kuskesædet.

Det var slet ikke deres Mening at køre over Grænsen, men da de alle vare fremmede der paa Stedet, kørte de alligevel over uden at se nogen Grænsesten eller at ane, at de ikke længere vare under dansk Beskyttelse.

Landet var jo det selvsamme, velsignede Land — der var ingensomhelst Forskel at se! — med bølgende Agre, sollyse, saftige Enge, skyggende Bøge, og alle Mennesker talte dansk.

Hvem kunde saa drømme om, at man var i Fjendens Lejr!

Paa én Gang dukkede en preusisk Gendarm op lige foran dem, greb Hesten i Bidslet, tvang Vognen til at stanse, lagde øjeblikkelig Beslag paa Danebrog og befalede den unge Mand — paa tysk naturligvis — at staa af og følge med til den nærmeste Politistation.

«Det vil jeg ikke!» raabte den unge Mand rasende.

«Skal jeg, en dansk Undersaat, blive forulempet af det preussiske Politi, blot fordi jeg uden at vide af det er kørt et Par Skridt over den forbandede Grænse!»

Men det hjalp ikke. De unge Damer maatte køre alene tilbage til Kolding, og den unge Mand maatte smukt følge med til Politistationen.

Der var et Stykke Vej at gaa ned ad den slagne Landevej. Danskeren maatte selvfølgelig som anholdt gaa foran, og Gendarmen fulgte bag efter.

Danebrog havde han rullet tæt sammen om Flagstangen og bar denne i sin venstre Arm, saaledes at Spidsen hvilede paa hans Skulder.

Det var i Høchstens Tid, og der var en Masse Høstkarle paa begge Sider af Landevejen.

Efterhaanden som han gik videre frem ad, saa den unge Mand imidlertid, at Høstfolkene pludselig holdt inde med Arbejdet, gjorde Front mod Landevejen, altsaa mod ham og Gendarmen, som om nogen havde kommanderet «Ret!», og «præsenterede Gevær» med deres blanktslebne Leer.

«Gud hjælpe os!» tænkte den unge Mand, der aldrig før havde været i Sønderjylland, «ere de allerede blevne saaledes dresserede hernede, at de skynde sig med at gøre Honnør, blot de se en preusisk Gendarm.»

Men i samme Øjeblik begyndte Gendarmen bag ham at skælde ham ud endnu værre end før og befalede ham at holde sig i Skindet, «for han saa' jo nok, at han vakte Opsigt, og at Bønderne stillede der paa Parade for ham!»

Danskeren vendte sig forbitret om for at give Svar paa Tiltale, men da saa' han et højst mærkeligt Syn!

Det blæste friskt den Dag, ret en overgiven, drilagtig

Sommerblæst! Gendarmen havde ikke, saaledes som det var en Politimands Skyldighed, passet paa Danebrog, og Vinden havde lumskeligt og umærkeligt foldet det ud bag hans Ryg.

Det var i Sandhed et højst mærkværdigt Syn at se en preusisk Gendarm med skinnende Pikkelhue marschere hen ad en Landevej i Sønderjylland og flagge med Danebrog, saa det stod efter.

Og det var for Danebrog Høstkarlene gjorde Honnør og præsenterede Gevær med deres Leer!

Danebrogskorset.

Imellem den gamle, danske By Møgeltønder og Ribe, lidt Syd for Brøns, laa for faa Aar siden et lille, tørvtækt Hus med en stor Storkerede.

Højest sandsynligt ligger Huset der endnu, men de to, som boede der for fire Aar siden, de ligge begge under den sorte Muld.

Huset var fattigt. Lavt var der til Loftet; Vinduesruderne vare smaa, og den ene Væg noget skæv, som om den neppe vidste, om den vilde staa eller falde.

Lille Asmus med det syge Ben boede der med sin gamle Bedstefar; han havde aldrig kendt noget bedre og kærere Hus, og han vidste bedst af alle, at Væggen *ikke* vilde falde.

Bedstefar havde nu ingen anden i den hele, vide Verden end Asmus, og Asmus havde ingen anden i den hele, vide Verden end Bedstefar.

Bedstefar var forlængst barnløs. Gamle Bedstemor laa paa Kirkegaarden, og Asmus var forældreløs og kunde ikke huske sine Forældre. De laa paa Møgeltønder Kirkegaard.

Men én Ting vare de enige om begge to, nemlig at elske Danmark og at elske Danebrog.

Det var jo Bedstefar, som havde lært Asmus det. Hver eneste Aften, naar han var kommet i Seng og skulde læse sin Aftenbøn, havde Bedstefar, saa langt Asmus kunde erindre tilbage, foldet hans smaa Hænder og med sin rystende Stemme sagt:

«Og bed saa, Dreng, at den kære Gud maa fri os fra Preuserne og alt ondt.»

Men den kære Gud maatte være lovlig sen i Vendingen, syntes Asmus, for endnu vare de jo ikke blevne fri for Preuserne.

Hver varm Sommeraften ved Solnedgang sadde Asmus og Bedstefar paa Højen uden for Huset og stirrede over mod Ribe, som i Masser af Aarhundreder havde været Marsk- og Geestlandets Stifts- og Bispestad.

Men nu stode mellem dem og Ribe de forfærdelige sort-hvide Grænsestenene, og de sad der uden for som udstødte og saa over mod deres Længsles og Forhaabningers Land.

De vare saa langt borte, at de ikke med deres blotte Øjne formaaede at skimte selve Ribeby, men naar Vejret var klart, saa' de ganske tydeligt Domkirkens prægtige Taarn, ja Bedstefar fortalte endog, at det knejsede lige saa strunkt og stolt op mod Sky, højt over de flade Enge, som det havde gjort paa Valdemar Sejrs Tid.

Og naar det var ganske stille, eller Vinden bar til, kunde Bedstefar og Asmus, medens de sadde der Haand i Haand, og Solen gik ned i Vest og bredte sit røde Guld lig et gyldent Slumretæppe ud over den smalle Strimmel Marsk, der skar gennem Egnen, høre Kirkeklokkerne i Ribe ringe syv. Køerne bleve drevne hjem, og Storkene med de røde Hoser og de

røde Næb spankulerede omkring lige saa stive og stramme, som om de havde været Preusere.

Saa fortalte Bedstefar, at den Jord, de sadde paa, den havde i tusinde Aar, lige fra den Tid, da de gamle Vikinger levede, været dansk, og den vilde blive ved at være dansk lige til Verdens Ende. Han fortalte om den Gang, da Valdemar Sejr herskede fra Riberhus vidt ud over Venden og Nordtyskland, og da Jomfru Inge og Drost Peder Hessel og alle de mange andre, danske Riddere og Jomfruer havde danset ind paa Riberhus med Fakler i Hænderne og erobret Slottet fra Fjenden.

«For Kongen, Erik hin unge!».

Derpaa fortalte han, hvordan Bønderne her i Egnen i 49 grebe til Vaaben mod de slesvigholstenske Oprørere.

«De maatte jo give tabt den Gang,» sagde Bedstefar, «for deres Vaaben vare gamle og daarlige, og Oprørerne havde nye og gode, men Bønderne gjorde, hvad de kunde, og min Far, Dreng, var blandt dem, som gave Livet. Du har jo set, hvad der staar paa Mindesmærket, der blev rejst for dem:

Ej Minde om en Glimredag,
Kun om et trofast Hjertelag.»

Jo, Asmus kunde forstaa, at hans Oldefar havde været med, — det vilde han selv, naar næste Gang de Bønder fra «æ Mærsk» og Geestland rejste sig mod Preuserne. Naar bare hans Fod blev rask! For han kunde jo ikke se andet, end at saaledes maatte det gaa til, og paa den Maade maatte Befrielsen komme.

Storkefar og Storkemor der oppe paa Tagryggen knæpprede

højlydt. Storkefar stod paa ét Ben, slog med Vingerne og saa ogsaa over mod Kirketaarnet i Ribe.

Man skulde næsten tro, den knæpprede God Nat til alle sine Stammefrænder, som stode Skildvagt der ovre paa Ribes Hustage.

Storcken faldt derpaa i Tanker og syntes at grunde over et eller andet.

Saa kunde Bedstefar sige helt sagte, for Asmus havde jo skarpere Syn end han:

«Du Asmus, gaa om bag Huset og se, om der skulde være nogen Gendarm ude paa Vejen!»

Asmus gik, men kom en Stund efter hinkende op ad Højen med den Besked, at der ingen Pikkelhue var at se hverken Vest fra eller Øst fra.

Saa satte Asmus sig ned ved Siden af Bedstefar, og saa begyndte Bedstefar med en Stemme, der rystede af Alderdom, og Asmus med sin lille, spinkle Røst at synge, men sagte, ganske sagte sang de:

»Der er et yndigt Land.»

Ja, de vilde saamæn gerne have sunget saa højt, at det havde lydt vidt ud over, men Bedstefar og Asmus kunde nu ikke synge højere

De sang alle Versene ud og bleve siddende tause, længe efter, at Sangen var forstummet, Solen var gaaet ned, og Nat-ten havde begyndt at lejre sig over Eggen.

Der sadde de to med deres enfoldige, sikre Tro, og de unge og de gamle Øjne stirrede saa længe, de kunde, mod Nord, hvor et svagt Skær blinkede ned til dem fra Lysene i Ribe.

Fra denne Lystaage hinsides Grænsen vare de saa usvige-

lig visse paa, at Befrielsen én Gang maatte komme. «Thi, sagde Bedstefar, «Fjendehaand havde voldelig revet dem bort fra deres eget!»

Derfor saa Asmus med et Hjerte, der svulmede af Stolt-
hed, ned paa det brøstfældige Hus, for det gamle Hus gemte
en stor Helligdom.

Der var en Flagstang paa Højen, men den var altid tom.

Efter at Preuserne røvede Slesvig, blev det jo forbudt
danske Mænd og Kvinder dernede at hejse Danebrog uden for
deres Dør.

Men saa gemme de allesammen Danebrog *inden for* deres
Døre, og i hvilket trofast, sønderjydsk Hjem man end kommer
ind, ser man store eller smaa Flag anbragte hist og her.

Der vise de rigtignok Kulør, hvor de kunne komme til
med det!

Bedstefar og Asmus ejede ogsaa et stort Danebrog. Det
var gammelt og lidt laset, skønt Asmus stoppede paa det,
saa godt han kunde, og det Flag havde nu sin private
Historie.

Det var saaledes, at under hele Krigen i 1864 var det
hejst paa Toppen af Flagstangen; det hang om Vinteren,
det hang om Sommeren, det hang i Regnvejr, og det hang
i Solskin.

Kun om Natten blev det taget ned, for da kunde jo
ingen alligevel se Bedstefars Protest, — den eneste Protest
han evnede at give mod Røvernes Overmagt.

Men hver Morgen Klokken fem stillede Bedstefar med
Danebrog under Armen og hejste det op med en Langsom-
hed og Højtidelighed, som om dette Flag paa Højen kunde

ses hele Verden over og fortælle den om den blodige Uret, to store Folk gjorde mod et lille, tappert Folk.

En Uret, der burde raabe op til den kære Herre Gud i Himlen.

Intet Under, at det gamle Flag blev udslidt, og Farverne lige saa afblegede som Bedstefars Haar ved saaledes stadigt at være i Tjenesten!

Alt dette havde Asmus naturligvis ikke oplevet, men Bedstefar havde saa ofte, medens Asmus andægtigt stod og saa paa Danebrog, fortalt ham det om og om igen, indtil han virkelig syntes, han havde oplevet det altsammen.

Og Bedstefar fortalte videre med et lunt Smil, at da den lille Flok tilsidst havde maattet give tabt, og Preuserne bleve Herrer, da blev han alligevel ved hver eneste Morgen at hejse Flaget, indtil Bøderne bleve saa mange og store, at han ogsaa maatte give tabt, for han var jo dog en fattig Mand, og Brødet skulde man da have til Børnene!

Men inde i Stuen hang det gamle, udtjente Danebrog og dækkede en Dør, stramt udspændt, saa man saa Korset i hele dets Længde og Bredde.

Det var Asmus's Skat, over hvilken han vogtede skin-syg som en Drage, og derfor stod Flagstangen tom Dag ud og Dag ind paa Bedstefars Høj.

Den havde nu staaet tom i fire og tredive Aar.

«Du skulde dog hugge den Stang om, Klaus Solmer,» sagde én Gang Postbudet, som var Hjemmetysker, og han tilføjede haanligt:

«Brænd den op, saa gør den da Nytte som Brænde!»

Men Bedstefar vidste bedre Besked.

«Nej, den skal staa som et talende Vidnesbyrd, Martin,»

sagde han. «Og saa vil jeg sige dig, jeg beder Gud hver Dag om, at jeg maa faa Lov til at hejse Danebrog paa min egen Grund, inden jeg dør.»

Postbudet slog en Skoggerlatter op, for Klaus Solmer gik jo allerede i sit firsindstyvende Aar, og en Tro, der kunde flytte Bjerge, gaves jo ikke saadan nutildags.

Saa hændte det en Aften, som de sadde der oppe paa Højen, at de hørte en underlig, skingrende Pibe. Den lød saa løjerligt lig en falsk Lyd, der slet ikke var hjemme der paa Egnen.

Asmus spidsede Øren.

«Hm!» sagde Bedstefar, som begyndte at lette paa sig og med Møje rejste sig op fra Bænken.

«Hvad er det, Bedstefar?» spurgte Asmus.

«Det er Pikkelhuerne,» sagde den gamle tørt. «Vi have aldrig før havt det Skrab her ude Vest paa.* Kom, Asmus, nu gaa vi to ind.»

Men inden Bedstefar og Asmus vare komne ned ad Højen, for de vare jo skrøbelig tilbens begge to, kom en Deling marscherende.

Der var ingen Tromme eller Musik, men Piberne skingrede, Sablerne raslede, og Pikkelhuerne glimrede i Aftensolen, medens den preusiske Fane slog Smeld i Aftenblæsten.

Det skar Asmus i Øjnene, — det skar ham i Hjertet med, og han knyttede uvilkaarligt Haanden.

«Bedstefar!» sagde han. «Bedstefar!»

«Ja, min Dreng,» svarede den gamle, tog Asmus's Haand, trykkede den fast i sin, og saa gik de ind.

---

* Troppemanøvrerne finde kun Sted paa Østkysten.

Men de, havde neppe sat sig ned til Aftensmaden, før Søren Smed stakaandet kom løbende.

«Hør du, Klaus,» sagde han til Bedstefar, «her ere komne nogle Pikkelhuer fra Haderslev, de ere ude paa en større Manøvre, men det kniber med Indkvarteringen. Du har en Seng tilovers, du faar tage én paa din Samvittighed for i Nat.»

Og saa løb han igen lige saa hurtigt, som han var kommet.

«Bedstefar!» raabte Asmus.

«Her hjælper ingen kære Mor,» sagde Bedstefar. «Knyt Næven, men gem den i Lommen. Det gælder bare om, at du *har* Næven knyttet. Du kan nok én Gang faa holde Pikkelhuen den Næve lige ind i Ansigtet.»

Bedstefar gav sig til at gøre Sengen i Stand til Soldaten.

«Men Danebrog!» udbrød Asmus angst og løb hen til Flaget for at tage det ned.

«Rør det ikke!» sagde Bedstefar, og Asmus kunde formelig se, hvorledes hans Øjne skøde Lyn. «Det skal hænge, hvor det hænger. Har du nogensinde set mig bange for en Preuser?»

Nej, det havde Asmus rigtignok ikke.

«Der kommer Pikkelhuen!» raabte han.

«Lad ham komme,» sagde Bedstefar roligt. «Vi ere danske Mænd.»

Ja, nu var Asmus ganske vist ingen Mand; han var kun ti Aar og syntes yngre endnu paa Grund af sin Skrøbelighed, men Bedstefar vidste bedre end nogen anden, at der var baade Mands Mod og Hjerte i hans lille, kære Dreng.

Da lød Sabelraslen uden for. Den lave Dør gik op, og den høje, preusiske Soldat maatte bukke sig for at komme ind.

«God Aften og Guds Fred,» sagde han paa dansk.

«God Aften,» sagde Bedstefar, men Guds Fred — nej, det var dog for meget forlangt!

Vel talte han godt dansk, men det gjorde saa mangen en Preuser eller, hvad værre var, en Slesvigholstener. Og hvad for Guds Fred skulde *han* komme med, som havde bragt al den Ufred, Kiv og Uret ind i Landet?

Soldaten tog Pikkelhuen af Hovedet, spændte Sablen af, lagde begge Dele paa den store Kiste og satte sig saa ned ved Bordet, hvor det tarvelige Maaltid stod rede til ham.

Bedstefar sad i sin Lænestol med Hornbrillerne paa Næsen og læste i sin danske Salmebog, medens Asmus stod ved sin Seng og saa paa Preuseren.

Begge vare tause, og der var ganske stille i Stuen.

Det var ret en prægtig, køn Karl med brede Skuldre!

Asmus formelig slugte ham med Øjne, der gnistrede af Harme, og der kom noget op i Halsen paa ham, som om det vilde kvæle ham.

«Hvis din Fjende hungrer, saa giv ham Mad! Hvis han tørster, saa giv ham Drikke!»

Men Fjenden, Fjenden under samme Tag! Tilmed Bedstefars eget Tag! Da var det nok Tiden, den knyttede Næve kom op af Lommen!

Endelig var Soldaten færdig, og Tausheden var vel forekommet ham trykkende, for han vendte sig om og sagde:

«Tak for Mad!»

Men da han intet «Velbekomme!» fik, tog han Pikkelhuen paa for at gaa lidt uden for.

I det samme han rejste sig, faldt hans Øjne imidlertid pludselig paa Danebrog, der hang over Døren.

Det gav et Sæt i ham. Han slog Hælene sammen, som om han vilde presentere Gevær, gik med lange, tunge Skridt hen til Flaget, tog Pikkelhuen af og bøjede Hovedet i dyb Ærbødighed. Tilsidst brast han i Graad.

Der gik nogle Minutter.

Vejret syntes næsten at gaa fra Asmus.

Endelig tog Bedstefar Hornbrillerne af; de vare blevne saa duggede, han slet ikke kunde se igennem dem, og saa sagde han saa dæmpet, som om han var bange for at høre sin egen, skælvende Røst:

«At der nede i de preussiske Regimenter Syd paa ere stukne Hundreder af brave, sønderjydske Karle, der ere lige saa gode, danske Mænd som jeg selv, det ved jeg, for de sende dem jo saa langt Syd paa som muligt for at blive fortyskede, men se saa komme de fleste hjem, og Pikkelhuen har kun gjort dem endnu mere danske, end de vare i Forvejen, — men at der ogsaa skulde findes en god Sønderjyde i Garnisonen i Haderslev, det vilde jeg have forsvoret.»

Soldaten vendte sig raskt om og gik hen til Klaus Solmer.

«Hvis alle de preussiske Regimenter stillede op, og enhver trofast, dansk Mand blev beordret til at træde ud af Geledet, da blev der maaske flere, end De tror, der med Glæde smede Pikkelhuen og svore til Danebrogskorset. Tror De, en Søn nogensinde glemmer den Fane, hans Far værgede og gav sit Hjerteblood for?»

Nej, det troede gamle Klaus Solmer ikke; han vidste jo af Erfaring, hvad det vilde sige, og med stort Besvær rejste han sig op og gav Soldaten Haanden.

Han fortalte, hvad hans Far, hvad de Møgeltønderbønder, de Bønder fra Marsk og Geest havde gjort, og Soldaten vidste

det altsammen. Asmus lyttede aandeløst og slugte hvert dæmpet, vemodigt Ord, der blev vekslet i Nattens Stilhed, Ord fulde af Haab og Fortrøstning for Land og Folk.

Bedstefar fortalte, han havde tjent tre danske Konger, og da han blev indkaldt under Frederik den sjette, gik han paa sin Fod fra Møgeltønder til København; Bælterne satte han over i en Fiskerbaad.

Soldaten fortalte der i mod, at hans Far var dansk Soldat og faldt ved Mysunde. Hans forældreløse Søn blev opdragen hos Slægtninge i Berlin, og der saa man aldrig Danebrog, for det var et tysk Hjem.

Om Morgenen tidlig drog Soldaten af Sted med Tropperne. Sablerne raslede, og Piberne skingrede igen i Takt med de faste Trin, der løde saa tunge og haarde, som om Soldaterne rigtig i enhver Forstand vilde træde den Jord, de gik paa, under Fødder.

Asmus stirrede efter dem og grundede paa, hvor længe det vel skulde vare, inden den Dag kom, da Danebrog atter frit kunde faa folde sig ud og vaje der oppe paa Flagstangen og ikke alene paa den, men paa alle de Flagstænger, der fandtes hele Sønderjylland over?

Men hvad gik der af Bedstefar? Han vilde jo i Dag slet ikke staa op! Sindsbevægelsen fra den foregaaende Aften og den søvnløse Nat havde været mere, end den gamle kunde taale, og da Asmus kom hen til hans Seng, sagde han blot:

«Jeg er saa underlig i Dag, min Dreng, men det skal du ikke bryde dig om. Løb du bare hen og bed Søren Smeds Kone komme til mig.»

Da hinkede lille Asmus af Sted alt, hvad han formaaede, for en ukendt, navnløs Angst havde grebet ham.

«Aa, Maren, kom hjem! Bedstefar vil slet ikke staa op!»

Maren Smed tørrede sine meledede Hænder af i Forklædet og løb øjeblikkelig i Forvejen, for det gik jo langsommere med Asmus, og da Asmus kom efter, stod Maren Smed bøjet over Bedstefar.

«Ja, ja, Klaus,» sagde hun højt, «det skal ske alt, som du har sagt, og Drengen, ved du jo, har altid været min Øjsten, og da vi ingen Børn have selv —»

Ja, hvad forstod Asmus, og hvad forstod han ikke?

Med store, spørgende Øjne stod han ved Siden af Maren Smed og stirrede paa den gamle Bedstefar, der slet ikke lignede sig selv, men laa saa forunderlig bleg og stille og snappede efter Vejret.

«Dreng,» sagde Bedstefar, og han saa' paa ham med et løjerligt Blik, som slet ikke syntes at kunne finde ham, for Dødens usynlige Taage steg allerede op mellem dem og skjulte det lille, kære Ansigt for ham, «jeg har vel været en for stor Synder til, at jeg skulde faa Lov til at hejse Danebrog endnu en Gang i dette Liv. Men det kan jo ogsaa være det samme, for *du* vil faa Lov til det, Asmus, og hvis du heller ikke skulde faa Lov, saa faar dog Sønderjyderne Lov til det til sidst. Rejs mig op!» raabte han pludseligt.

Maren Smed gjorde ham denne sidste Tjeneste, og hans bristende Øjne søgte det kære Danebrog, som baade han og Asmus fuldt og fast troede var falden ned fra Himlen.

«Korset,» mumlede han.

Men i det samme faldt Bedstefar tilbage, og han var

gaaet bort fra lille Asmus og fra Preuservældet og fra al Uret paa denne Jord.

Gamle Bedstefar blev begravet. Der var ikke stor Stads ved Begravelsen, for han var en «ringe» og fattig Mand, og alle hans faa, genlevende Venner vare ogsaa fattige, men de fulgte ham allesammen. Da den tyske Præst havde kastet Jord paa, gik Følget straks bort, for ingen brav Sønderjyde vil have en tysk Præst til at tale over Graven.

Men da de gik bort med stakkels Asmus mellem sig, sagde den ene stille til den anden:

«Han var en god, dansk Mand.»

Og bedre Ligpræken kunde Bedstefar jo ikke faa.

Da Graven var kastet til, saa' man hver Dag lille Asmus hinke der hen med Spade og Rive, og med de faa Kræfter, han havde, arbejdede han paa at gøre Graven saa lige og pæn som muligt.

Naar Kræfterne slap op, satte han sig ned i Græsset og hvilede med Albuerne støttede paa Knæerne og Hagen i Hænderne. Han saa' saa inderlig trøstesløs og forladt ud, som han sad der ved Bedstefars Grav.

Saa tog han fat igen, og saadan gik det Dag ud og Dag ind.

«Den Dreng er ikke til at holde fra Graven,» sagde Maren Smed bekymret.

Hun og hendes Mand havde jo taget Asmus til sig.

«Han siger ikke et Muk, men jeg er vis paa, han ikke tænker paa andet den hele udslagne Dag og — Gud hjælpe

mig! — Natten med, for jeg vaagner ofte ved, at han ligger og græder. Nu skal du bare se, hvad han har for!» sagde hun til sin Mand.

Og man kunde jo se med et halvt Øje, at han havde noget særligt for, for han førte hviskende Forhandlinger med lille Line henne hos Bødkerens, og saa tegnede han med en Pind fire Felter i den løse Muld paa Bedstefars Grav, to større og to mindre, saaledes at Mellemlummet paa langs og tvers dannede et Kors.

Og saa saaede han Frø af to Kræmmerhuse, han havde i Lommen, men hvad han saaede var en dyb Hemmelighed undtagen for lille Line Bødkers.

Uge efter Uge saa man ham sidde der paa Græskanten ved Siden af Graven med Haanden under Kinden og taalmodig vente paa, at det, han havde saaet, vilde spire og skyde op.

For hver Dag, som gik, saa han endnu tyndere og mere gennemsigtig ud.

«Han svinder, Gud hjælpe mig, hen,» græd Maren Smed, for hun holdt inderlig af Drengen og søgte forgæves at stoppe ham fuld af Æbleskiver og Risengrød. «Han sidder jo der og sørger sig ihjel som en lille, trofast Hund!»

Men Asmus lod hende snakke. Hans taalmodige Venten var ikke forgæves.

Det spirede, og det skød op, og det voksede højere og højere, Knopperne brast, og Blomsterne foldede sig ud, og se!

Hele Graven var dækket af det dejligste, levende Danebrog af røde og hvide Valmuer.

De røde dannede Felterne, og de hvide Korset, og aldrig

kunde gamle Bedstefar have ønsket sig et herligere Gravmæle end det Danebrogskors, hans kære, lille Dreng havde saaet ham med sine egne, smaa Hænder.

Da alle Valmuerne vare sprungne ud, sad Asmus og stirrede paa Korset, indtil de stride Taarer endelig løb ham ned ad Kinderne, og det var de første, han havde fældet, siden Bedstefar gik fra ham.

Men der var en Mand, der gik forbi Kirkegaarden, som saa Korset, og som ærgrede sig og svor i sit stille Sind, at det Danebrogsflag skulde rykkes op med Rode.

Det var Postbudet, Hjemmetyskeren.

Da det blev mørkt samme Aften, sneg han sig uset af andre ind paa Kirkegaarden, rykkede med hævngherrige Hænder alle Valmuerne op og slængte dem langt uden for Muren. Tilsidst gik han ud paa Vejen, trampede paa dem og knuste dem under sin jernbeslaaede Hæl.

Det var godt, stakkels Asmus ikke fik det at se.

Da han var færdig med dette Æreminde over gamle Bedstefar, var hans lille, kærlighedsfulde Livsværk endt, og han kunde ikke mere rejse sig op fra Sengen.

Det gik, som Maren Smed spaaede. Han svandt hen og sørgede sig ihjel lig en trofast Hund.

«Sig det ikke til ham om Blomsterne!» bad Maren. «Gud forlade det Skarnsmenneske, hvem det nu kan være, hvad han har gjort!»

For hun vidste ikke, det var Postbudet.

Og Gud var god og barmhjertig mod lille Asmus, at han fik gaa did, hvor ingen vilde gøre ham Fortræd, og hvor hans Forældre og Bedstefar vilde tage imod deres kære Dreng med aabne Arme.

Han sagde ikke et Ord, laa bare ganske stille og ventede paa noget, og saa fik hans Sjæl Vinger og Lov til at flyve hjem netop en Aften, da Solen gik ned over den smalle Strimmel af «Mærskæ». Det var ganske stille. Kirkeklokkerne lode lig et fjernt Ekko ned fra Ribe Domkirke og listede sig ind ad den aabne Dør.

Asmus syntes at høre Klokkeklangen, for der foer et lyst Smil over hans Ansigt.

«Man skulde næsten tro, det var Himmerigs Klokker, han hørte kime», sagde Søren.

Maren græd bitterlig, og det gjorde Søren Smed ogsaa, og da Asmus skulde lægges i Kisten, bleve de begge to enige om, at han var værdig, om nogen var det, til at have det gamle Danebrog til Ligklæde, der var fulgt med Asmus fra Bedstefars Hus over til Smedens.

Med varsomme og kærlige Hænder svøbte de det udslidte Flag om hans lille, skrøbelige Legeme, saaledes at da han laa i sin trange Kiste, dækkedes han af det hvide Kors.

«Og der skulle de faa Lov til at lade det blive liggende,» sagde Maren Smed harmfuldt. «Naar Kistelaaget og seks Fod Jord skjuler det for Preusernes Øjne, saa skal nok baade Asmus og Danebrog faa ligge i Fred — om det saa var til Dommens Dag!»

Da Kong Wilhelm var i Sønderjylland!

Da Kong Wilhelm — han var ikke blevet Kejser endnu, — 1869 var i Sønderjylland for at tage det erobrede Land i Øjesyn, kom han først til Flensborg, og medens han var der, indfandt der sig en Deputation af sønderjydske Mænd for at bede ham om at opfylde Pragerfredens Paragraf 5.

Denne Paragraf lovede jo, at hvis Sønderjyderne selv ønskede at komme tilbage til Danmark, saa skulde Tyskerne opfylde Sønderjydernes Ønske.

Men Kongen vilde ikke modtage Mændene.

Da saa Kong Wilhelm kom til Sønderborg paa Als, sendte de alsiske Mænd ligeledes en Deputation til Kongen for at bede ham om det samme, nemlig at han skulde opfylde de svorne Forpligtelser, saa de og deres Land kunde komme tilbage til Danmark.

Men Kongen afviste ogsaa Mændene her og vilde hverken se eller tale med dem.

Da besluttede de alsiske Mænd, at de vilde protestere offentligt mod denne Kongens Opførsel, og at Protesten tilmed skulde gøres paa en Maade, der vilde komme bag paa Politiet.

De preussiske Myndigheder gjorde jo en stor Stads og Festlighed af Kongens Besøg, og Læreren paa en Skole, en gammel, fanatisk Slesvigholstener, gav i den Anledning alle Skolebørnene fri.

Han stod og svippede med Linealen, som om han vilde prygle det ind i dem, og saa sagde han noget, hvis Mening omtrent var følgende:

«Nu da denne store Ære og Herlighed,» — det var paa dansk, for den Gang havde Preuserne endnu ikke indført Tysk som Undervisningssprog paa Skolen, — «er bleven vor Stad til Del, og hans ophøjede Majestæt Kong Wilhelm har ladet sin Naades Sol skinne over os, da benyt I kun Lejligheden, Børn, til med aabne Øjne og Øren at se og høre alt af denne Storhed og Herlighed!»

Jo Børnene skulde nok benytte Lejligheden!

De stod allesammen paa Springet til at styrte ud af Døren.

«Holdt!» raabte Læreren og slog med Linealen i Bordet, saa alle fore sammen og vendte sig om, «og saa skrive I alle en Stil, som I næste Gang tage med, og I skrive allesammen om det, I syntes var det største og prægtigste af al den Ære og Herlighed.»

Det skulde Børnene ogsaa nok gøre; de stormede ud i Gaderne, de brugte deres Øjne og Øren, og de baade hørte og saa'.

Da Kong Wilhelm i prægtigt Optog med alle sine Stabs-officerer, sine Kyradsere og Uhlaner den næste Dag kørte gennem Hovedgaden, stode de alsiske Mænd, fire—fem Hundrede eller mere, der vare blevne afviste, opmarscherede paa begge Sider af Gaden, saa Kongen maatte køre midt imellem dem.

De mødte alle efter fælles Aftale med deres Merskumpiber, og de beholdt alle Hattene paa som Tegn paa, at de hverken skyldte ham Ærbødighed eller almindelig Høflighed. Det var Bønder, Godsejere, Smaakaarsfolk fra Sønderborg Amt og Borgere fra Sønderborg By. De havde kun én Dag at gøre deres Forberedelser paa.

Men pludseligt paa én Gang, da saa Kongen kom kørende, kommanderede én af Mændene.

«Højre om!»

Og alle de fire—fem Hundrede Mænd gjorde i samme Nu højre om og vendte Ryggen til Kongen, idet han kørte forbi.

Gud ved, om Kongen forstod det Svar paa hans Afvisning, som de alsiske Mænd gave ham ved at vende deres Rygge til?

Gud ved, om han anede blot en Hundrededel af den Harme og Foragt, som de derved viste ham?

Men var *han* ikke klog nok til at forstaa denne mærkelige, stumme Protest, saa førstodes den af det preusiske Politi, for det kendte deres Folk af femaarig Erfaring.

Gendarmerne og Militæret skare Tænder af Forbittrelse, netop fordi der intet var at gøre.

Selv det preusiske Politi ejede ingen Politiforordning, der havde forudset et saa mærkeligt og usædvanligt Tilfælde.

Imidlertid den gamle Konge fik en Ærgrelse til, da han senere kom ned til Havnen.

Der laa den Dag tilfældig i Sønderborg Havn et ganske lille, dansk Skib fra Kongeriget, og paa det Skib havde naturligvis Preuserne intet at skulle have sagt.

Mange Mennesker valfartede den Dag over paa Skibet, der var som et øjeblikkeligt Fristed for de forpinte og undertrykte.

Det havde Danebrog oppe, og alle de Danebrogsflag, Folk i Sønderborg havde liggende inden Døre, skyndte de sig om Morgenen tidlig at sende vel indpakkede over paa Skibet.

Da nu Kongen kom, var det danske Skib flagsmykket fra øverst til nederst, saa Master, Ræer og Tougværk næsten var skjult af de rød-hvide Danebrogsflag.

Det var jo en ny, national Indsigelse mod det uretfærdige og røveriske Preuservælde, som den Dag mødte Kongens Blik.

Men Kong Wilhelm kom ikke til andre sønderjydske Byer end Flensborg og Sønderborg.

Rimeligvis havde han faaet nok af det.

Og alle Børnene kom hjem, hver til sit, voldsomt optagne af alt, hvad de havde set og hørt.

De snakkede i Munden paa hverandre, saa dyppede de deres Penne i deres Blækhuse, og saa begyndte de ivrigt at skrive.

Pennen fløj af Sted, de behøvede knapt at stanse, betænke sig og tygge paa Penneskiftet, saaledes som de ellers mangan Gang gjorde, for deres Hjerter vare fulde, og hvad Hjertet er fuldt af, løber Munden — og for den Sags Skyld ogsaa Pennen! — over med.

Da nu Børnene den næste Dag mødte paa Skolen, tog Læreren mod dem med en Mine, som om han havde været Kong Wilhelm i højstegen Person.

Man kunde øjeblikkelig se, hvordan «Naadens Sol» den foregaaende Dag maatte have skinnet paa ham og lagt mere end én Alen til hans Vækst, og han var ikke naadig, da han tilsidst kommanderede:

«Stilebøgerne frem!»

Og Stilebøgerne kom frem. ....

Aandeløs Stilhed!

Der vare mange Barneøjne, som i dette Øjeblik vare fæstede paa ham med spændt Forventning, nogle faa tro skyldige og intetanende, de havde jo i deres Hjerters Enfoldighed kun skrevet, hvad sandt var, og gjort, hvad Læreren sagde, nemlig fortalt, hvad *de* syntes var det kønneste, men de fleste skadefro, nysgerrige, gottende sig over, hvad der nu vilde komme!

Lærerens Ansigt blev mere og mere mørkt og ulykkespaaende.

Disse forbandede Stilebøger, som hver eneste én havde fortalt ham, at hvad der den Dag havde gjort et overvældende og uudsletteligt Indtryk, som det største og herligste af al «denne Storhed og Herlighed», paa Børnenes Sind, det var ikke Kong Wilhelm med alle hans Uhlaner og Kyradsere, men det var den lille, danske Skude, der laa i Havnen og lignede en Pyramide af bare Danebrogsflag!

Medens Børnene puffede til hverandre af Skadefryd og Glæde, stod Læreren dér lige saa magtesløs som det preusiske Politi i Sønderborg lige over for de alsiske Mænd.

Men det værste var, at han havde bundet sine Hænder ved at give dem Tilladelsen til at skrive om, hvad de *selv* syntes i Stedet for, hvad de *skulde* synes.

Et saadant uforudset Tilfælde hørte heller ikke ind under hans Skolereglements Forordninger.

Saaledes endte Kong Wilhelm af Preusens Ophold i Sønderborg.

Og han kom der aldrig, aldrig mere!

Kriggergraven.

Thyras Hjem var et smukt Bindingsværks Hus, som laa saa fredeligt i Skjul under en hel lille Skov af Æbletrær.

Træerne vare lige herlige, enten Blomsterne dækkede dem med et rødhvidt Flor, eller de rødkindede Graasteneræbler tittede frem mellem de grønne Blade.

Det var jo næsten, som om de intet hellere ønskede, end at smaa, hvide Barnetænder ret snart maatte bide i dem.

Thyra elskede sit Hjem og sit kære Als, for Als og Sundeved paa den anden Side Alssund, det var jo Sønderjyllands frugtbareste Egn.

Det havde hun saa ofte hørt af sin Far, og skønt Alsingerne vare sparsommelige og forsigtige Folk, der bleve boende i deres Bindingsværkshuse, havde de dog, eller netop derfor, mange, mange Penge staaende paa Rente i Banken.

Det havde Far ogsaa fortalt, men det brød Thyra sig jo ikke halvt saa meget om, som alle de Hundreder af Frugttrær, der gjorde den velsignede Ø til en eneste Frugthave. Ret en fortryllet Skov for et lille Barn at lege i!

Og hvor var et saadant Bindingsværkshus dog lunt og kønt!

Thyra kunde i al Fald ikke tænke sig noget kønnere, og saa kunde det langt bedre end andre Huse vise, at det var et godt, dansk Hus, for Stolperne vare hvide og røde, saa Preuserne paa lang Afstand kunde se, at det ikke var nogen Tysker, som boede der.

Inde i Huset var der ogsaa hvidt-rødt: Portièrerne, Bordtæpperne og Gulvtæppet!

Om det saa var Fars Pibesnor saa var den snoet hvid-rød, — Thyra havde selv foræret ham den til Jul, — og over Sofaen hang store, prægtige Billeder i forgyldte Rammer med Kroner oven over af den danske Konge og Dronning.

Neden under vare mindre Billeder af Kronprinsen og Kronprinsessen.

Over Pianoet hang General Bülow — Sejrherren fra Fredericia — til Hest, oppe paa Komoden stod en stor, hvid Buste af Frederik den Syvende og «Den tappre Landsoldat» med to smaa Danebrogsflag i Stativer paa begge Sider.

Og saadan var det jo omtrent i alle gode, sønderjydske Hjem.

Ja, det var rigtignok rart, at den preusiske Gendarm aldrig fik Lov til at komme længere end i Forstuen.

Men hvad der var det bedste af alt, det var, at hun fra Spisestuevinduet kunde se over til Sundeved og Dybbøl Mølle.

Hun vidste intet morsommere end at staa og se paa Møllevingerne, der vare saa skinnende i Sollyset mod den blaa Himmel.

En Sommeraften, stod hun ved det aabne Vindu og saa op mod Dybbølbanke. Hun kunde ikke faa Øjnene fra de

Møllevinger, for det var, som om de aldrig kunde stanse, men rastløs gik rundt, bestandig rundt.

Solen var gaaet ned, men endnu saas en rød Stribe i Vest. Sommermaanen kom op. Skinnet spredte sig ned over Dybbøl Bakke, listede sig ud i Vemmingbund og i Alssund. Det gjorde Vandet glinsende som Sølv, listede sig op igen paa Bredden, og gød sig i et Væld af Lys ud over Als og Broager.

Der var ganske stille i Stuen. To Nattergale lokkede og svarede hinanden uden for i Buskene.

Saa rejste Mor sig pludselig op fra Sofaen, gik hen, lagde sin Arm om Thyras Liv og pressede sin Kind op til Barnets Kind.

«Mors Pige,» sagde hun, «glem aldrig, at paa Als's Vestkyst ligé til Arnkilsøre og dér ovre paa Sundevedsiden lige fra Vemmingbund til Sattrupskov, der er hver Fodsbred Jord vædet af Blod. Bag alle Hegnene dér have Pikkelhuerne mylret frem, saa det næsten ingen Ende vilde tage. Og da de endelig toge Skanserne der oppe,» hun pegede op mod Dybbøl, «som vore danske Soldater havde forsvaret i Frost og Kulde og Elendighed i ti Uger, én mod mange, da maatte jo to danske Regimenter ofre sig, for at hele den højre Fløj kunde komme levende over Broen der nede. Og de to Regimenter, — det var jo kun én Haandfuld mod saa forfærdelig mange, — de faldt, faldt, faldt her for Fode ned ad Bakken, de vovede Livet, og de gave Livet, og inden de fra Møllen af naaede Alssund, vare fire eller fem Tusinde danske Mænd dræbte eller fangne. Aa, Mors Pige, hvad var det dog for Sorg og Fortvivlelse, Jeg var knapt saa gammel som du, og jeg kan huske det altsammen, for jeg saa' det, Barn, jeg saa' det!»

Thyra syntes, idet hun ufravendt blev ved med at stirre der over mod Dybbøl, som om Hegnene pludselig i Maaneskinnet bleve levende, og den ene Pikkelhue efter den anden stak op af Jorden, medens Preusernes spidse «Siegesdenkmal» der oppe paa Bakkekammen stod stiv som en preusisk Grenadér med Gevær i Arm og lignede et forfærdeligt Spøgelse, der truede ad hele Sønderjylland.

Og det kastede i Maanelyset en lang, sort Skygge ned over Dybbøl Bakke.

Det var som om den lille Piges Mor havde forstaaet hendes Tanke, for hun trykkede hende kun fastere ind til sig og sagde:

«Du skal ikke bryde dig om det døde Stenuhyre. Se paa Møllen! Den lever, den gode, danske Mølle, der blev skudt ned, og som Mølleren i 49 og i 64 byggede op igen. Den har set Dag og Nat svinde, og den gaar rundt i Kredsløb, lige som Aar efter Aar gaar hen over vore Hoveder.»

Saa sagde Mor pludselig igen:

«Thyra! Se hvor Vinduerne blinke i Maanelyset! Der bor Arbejdslyst og Livslust der inde, kan du tro, de give sig aldrig. De have travlt i Dag, og Masser af Korn er der, der skal males færdigt, siden Møllen endnu ikke er gaaet til Ro. Der kommer den Tid, da Preusermindesmærket er jevnet med Jorden, men Møllen staar og bliver ved med at gaa rundt og male dansk Korn til danske Munde. Den har Livet i sig, og den er et Billede paa vor Kamp her nede for Danskheden, som aldrig trættes, aldrig hviler og aldrig vil gaa istaa. Og vi blive heller ikke trætte, vel Mors Pige? Og derfor skal Thyra i Seng og sove, for i Morgen have vi en Mindedag, og saa faar Mor og Thyra nok at bestille. Vi

maa op Klokken fem for at plukke Blomster og binde Kranse, saa vi kunne gaa ind til Sønderborg Klokken otte.»

Saa kom Thyra i Seng, men først nikkede hun God Nat til sin kære Mølle der oppe paa Dybbøl Banke. Det forekom hende, som saa mange Gange før, at den nikkede God Nat til hende igen og raabte:

«Kommer Tid, kommer Raad! Jeg gaar rundt, rundt, rundt lige som Verdenshistorien. I Dag er den ene, i Morgen er den anden oven paa. Jeg gaar rundt, rundt, rundt!»

Og det gik rundt i Thyras lille Hoved. Hun faldt i Søvn, og om Morgenen vækkedes hun ved, at hendes Mor kyssede hende. Solen skinnede paa hende, og hun hoppede ud af Sengen, for der var meget at gøre og noget vigtigt, der stod for.

Men da hun saa' ud gennem Vinduet for at sige God Morgen til Møllen, stode Vingerne ganske ubevægelige. Det var blikstille og hedt. Ikke et Vindpust rørte sig.

Thyra knyttede Haanden ad den.

«Fy skam dig, du gamle, dovne Mølle!»

Men saa tog hun sig i det; man skal jo ikke forlange det umulige, selv af den historiske Mølle paa Dybbøl.

Det gælder kun om, at den vejrer og benytter hver Vind, den mindste Luftning!

Mor og Thyra toge derpaa to skarpe Sakse og to store Kurve paa Armene for at plukke Masser af Blomster. I Dag var det den 29de Juni, Dagen for Tyskernes sørgelige Overgang til Als, og i Dag skulde alle de faldne Danskeres Grave smykkes af sønderjydske Kvinder.

De gik ud i den dejlige Morgen, hvor alt endnu var friskt og vaadt af Duggen. Alt var stille undtagen Lærkerne

og de øvrige Smaafugle, som jo altid have det forskrækkelig travlt paa den Tid af Dagen,

Først skare de ubarmhjertigt af ude i Haven. Flere end ét smukt Blomsterhoved faldt som Offer paa Fædrelands-kærlighedens og Taknemmelighedens Alter, men saa gik de ud paa Vejene og Stierne. De vilde ogsaa gjerne have Krist-tornblade, vilde Roser og vilde Kaprifolier.

I den tidlige Morgenstund gik de mellem de høje, levende Hegn, der gennemskære Als og Sundeved, ja hele Sønderjylland i Kvadrater, Trekanter og Striber. Thyra jublede vel i Begyndelsen over alle de Masser af Sommerfugle og Humlebier, som summede og huserede inde mellem alle de velsignede Gedeblade, al den Hyld og Tjørn og Nøddehæk!

Men da Mor begyndte at fortælle om, hvor ofte de danske Tropper havde velsignet disse Hegn, som skjulte dem saa godt, at de usete kunde liste sig ind paa Fjenden, og hvorledes de lige saa ofte havde forbandet dem, naar de dækkede Fjendens Baghold, saa han angreb dem uventet lige i Ryggen, da blev Thyra igen alvorlig, huskede, hvilken blodbestænkt Jord, hun traadte paa, og ventede hvert Øjeblik at se en Pikkelhue dukke op bag Hegnet.

For Mor og Thyra havde ogsaa en Pikkelhue at vogte sig for, og det var Gendarmens, skønt det ganske vist var saa tidlig paa Morgen.

Men man kunde jo aldrig vide, for de preusiske Gendarmer vare lige saa aarvaagne som Gaardhanen bare for at udspionere og passe paa det fremmede Folk, der ikke for al Verdens Guld vilde være tysk.

Endelig vare Kurvene saa fulde, at de ikke kunde tage mod flere Blomster, og de ilede hjem lige saa hurtigt, som

om Gendarmen havde været i Hælene paa dem, tømte alt det duftende, brogede Indhold, saa det vældede ud over det store Spisestuebord, og saa begyndte de allesammen, Kokkepigen med, at binde Kranse.

Flittige Hænder sorterede Blomsterne og bandt travlt og rastløst, for Viseren paa Uhret gik.

Ingen sagde et Ord, men Kinderne glødede af Arbejdets Il, og Øjnene lyste af Sindsbevægelse.

Paa én Gang begyndte Mor at synge: «Paaskeklokken kimed mildt,» og Thyra og Pigerne stemmede i med.

Pludselig rejste Mor sig op, gik hen og lukkede alle Vinduerne, for at ingen Gendarm, ingen Spion, ingen fjendtlige Øren skulde høre en Lyd af den kære Sorgens og Stolt-hedens Sang.

Saa satte hun sig ned paa sin Plads for Enden af Bordet, og saa bandt de igen, og de sang paa Ny:

«Paaskeklokken kimed mildt fra den danske Kyst,
meldte over Lande dog om saa haard en Dyst.
Slutter Kreds og staar fast, alle danske Mænd!
Gud han raader, naar vi fange Sejer igen.»

De sang alle Versene til Ende, men gentog hver Gang frejdigt og med Eftertryk:

«Slutter Kreds og staar fast, alle danske Mænd,
Gud han raader, naar vi fange Sejer igen!»

Det var højtideligt, som om de holdt en hemmelig Sørge-gudstjeneste.

«Nytter ikke, hvis ikke alle danske Kvinder ogsaa slutte Kreds og staa fast,» sagde Mor. «For ellers faa vi ingen danske Mænd!»

Saa vare de færdige.

Mor kom med Danebrogsløjfer, hun selv have slynget, — det var Nattens stille, skjulte Arbejde, og hun fæstede dem paa Kransene.

«Mor!» raabte Thyra.

Hun vilde have tilføjet:

«Tør du?»

Men Mors Ansigt var Svar nok. Det viste, baade at hun turde, og at hun vilde.

Kransene bleve forsigtigt lagte ned i to store Kurve.

Pigerne bare dem, — de kunde jo gaa for at være uskyldige Torvekurve, og Mor og Thyra fulgte med ind til Sønderborg. Klokken var da ikke mere end otte.

Thyra gik med Hjertet i Halsen. Sæt nu en Gendarm stansede dem og spurgte, hvad der var i de Kurve?

De gik ad Baggader ud til Kirkegaarden, og der mødte dem et underligt Syn: mange Kvinder, unge og gamle, nogle sortklædte, der enkeltvis eller i ganske smaa Grupper kom gaaende fra de forskelligste Kanter og lagde deres Kranse, som de bare skjulte under deres Kaaber eller Sjaler, paa de danske Officerers og Soldaters Grave, der faldt den 29de Juni 1864.

Og de nynnede:

«Slumrer sødt i Slesvigs Jord,
dyrekøbt den blev ved eder!
Sommeren sit Blomsterflor
over eders Grave breder.»

Saa gik de igen stille, som de vare komne, og Junisolen saa' helt mildt til de mange Danebrogssløjfer og til de dufte Kranse, der vare bundne af Kvinde- og Barnehænder.

Imidlertid var der nogle, som ikke saa' mildt hverken til

Danebrogssløjferne eller til Kransene, og det var Landraaden og Gendarmene.

En langsynet Gendarm keg tilfældigvis over Muren, — ja tilfældigt var det nu ikke, for Politiet vidste jo nok, hvilken Dag det var! — og han løb sporenstregs til Landraaden, og Landraaden befalede øjeblikkelig, at han skulde marchere ud paa Kirkegaarden, tage alt det forbandede, højforræderske Kram væk og smide det i Rendestenen.

Som sagt saa gjort!

Gendarmen var ikke sen. Den Ordre glædede ret hans preusiske Hjerte, og en—to—tre vare baade Danebrogssløjfer og Kranse forsvundne fra Graven.

«Fy!» sagde en gammel Dame, som forbitret rejste sig op fra en Bænk i Nærheden. «Have vi efterlevende ikke en Gang Lov til at hædre vore døde?»

Det foer som en Løbeild gennem Sønderborg. Inden Aften vidste alle, hvad der var sket, og de sønderborgske Kvinder sagde kun roligt:

«Saa binde vi ny Kranse, og i Nat gaa vi igen ud paa Kirkegaarden.»

Det vilde naturligvis Thyras Mor ogsaa gøre, men hun var meget bedrøvet, for hun kunde ikke skaffe flere Blomster hjemme fra.

Haven var jo helt udplyndret.

Men hun vilde blive hos sin Søster og Svoger hele Natten og hjælpe med at binde ny Kranse.

«Hvad skal jeg gøre! Jeg mangler røde og hvide Silkebaand til Sløjferne, og i Butikkerne ere de allerede udsolgte!» udbrød hendes Søster. «Og der ere mange, som ikke have flere.»

«Dem har jeg Masser af,» sagde Mor. «Thyra! Gaa straks hjem, — Klokken er jo ikke mere end syv, og saadan lys Sommeraften tør du jo nok gaa alene, en saadan flink, lille Pige, som du er! Det er jo kun en halv Times Gang. Sig til Kirsten, hun lægger sig ind i Sovekamret og passer paa Axel og Ebba, for Mor kommer ikke hjem før i Morgen tidlig, og tag saa i min øverste Komodeskuffe alle de røde og hvide Silkebaand, du finder. Her er Nøglen! Og bed Sofie øjeblikkelig komme med dem til Mor. Sig, jeg er hos Onkels. Men det maa være straks, for det haster, og hun maa pakke dem godt ind, saa ingen ser, hvad hun gaar med. Og naar saa Sofie er løbet af Sted, giver Kirsten dig Aftensmad, og saa gaar Thyra i Seng og sover dejligt, lige til Mor kommer hjem. Husk, hvor tidlig du var oppe, og nu kan Mors søde, lille Pige være træt.»

Saa kyssede Mor hende mange Gange, gav hende Hatten paa, puttede Nøglen i hendes Lomme, og Thyra løb ivrig af Sted, medens Mor endnu ude i Gangen raabte efter hende:

«Og pas paa Nøglen! Thyra! Pas paa Nøglen!»

Jo, Thyra skulde nok passe paa Nøglen og udrette det altsammen.

Hun var saamæn ikke bange, og de smaa Fødder skridtede ud, saa det var en Lyst.

Og saa havde hun jo den hele Tid sin gode Ven, Møllen at se paa og snakke med, og den snurrede nu rundt, som om den var betalt for det.

Men det skulde ikke gaa saa glat, som det begyndte.

Da Thyra kom hjem, løb hun gennem Havedøren lige ind i Dagligstuen, trak Komodeskuffen ud, — aa, alle de

Masser af dejlige, røde og hvide Baand! -- og saa løb hun ud i Køkkenet for at give Pigerne Besked.

Men nu viste det sig, at Sofie ikke var hjemme, for der var kommet et Telegram til Mor fra Far, som var rejst til København, og da Sofie troede, det hastede med Telegrammet, var hun straks gaaet ind med det til Sønderborg.

Kirsten turde jo ikke forlade Huset og lille Axel og Ebba, som nu begge sove de retfærdiges Søvn. Hun kunde blot ikke begribe, Thyra ikke havde truffet Sofie.

Naa! Sofie maatte jo snart komme tilbage, saa kunde hun jo gaa ind igen.

Det var rigtignok en kedelig Historie! Men Sofie kom vel.

Saa spiste Thyra sin Aftensmad, og saa satte hun sig ved Vinduet og saa hen ad Vejen. Hun vilde ikke gaa i Seng, før hun havde overgivet Sofie Baandene og set hende gaa ad Sønderborg til.

Thyra var en lille, samvittighedsfuld Pige, der Ord til andet vilde gøre, hvad hendes Mor havde sagt.

Solen gik ned, Maanen kom frem, Dybbøl Mølle holdt inde med sit travle Dagværk for at hvile til Natten, men Sofie kom ikke.

Thyra stod paa Naale. Blodet bankede af lutter Utaalmodighed; nu sadde de jo der inde, Mor og Tante, Kransene vare maaske færdige, og Baandene kom ikke!

Mor tænkte maaske, Thyra havde glemt dem og ikke var til at stole paa!

Taarerne kom frem i Øjnene, som vare nær ved at stirre sig blinde paa den maanebelyste Vej.

Aa, hvor kunde Mor dog tro det om Mors lille, kære Pige? Pludselig tog Thyra en rask Beslutning.

Hun vilde gaa Sofie i Møde, — hun maatte jo snart være her, maaske var hun allerede der ved Omdrejningen, — saa blev den Tid sparet, og det var ti Fold bedre at gaa end at staa her og vente. Det var jo ikke til at holde ud!

Vejen var saa lys, — det var næsten som om Dagen.
Som tænkt saa gjort!

Thyra to Mors Kurv, puttede Baandene i den, trykkede Laaget godt til og aabnede Døren til Køkkenet.

«Kirsten, jeg gaar Sofie i Møde; — jeg kommer straks tilbage!» raabte hun.

Og inden Kirsten, som var noget tungnem, fik sundet sig og svaret igen, var Thyra løbet ud uden Hat, men med Kurven paa Armen.

I Begyndelsen gik det udmærket. Thyra nynnede og syntes, det var helt morsomt; men da hun kom ind i Sønder-skov, blev lille Thyra bange.

Ikke for Gendarmer eller for noget levende Menneske, men for alt det, som ikke er til, og som Børn med stærk Indbildningskraft alligevel se, naar Maanen trækker blege Striber tværs over Vejen, og mørke Skygger lure inde mellem Buskene.

Og hun mødte ingen Sofie.

Skulde hun vende om?

Nej, saa bleve de jo holdte for Nar der inde i Sønder-borg. Mors Kranse fik ikke de Danebrogssløjfer paa, som de skulde have, og mange flere Kranse fik heller ingen Sløjfer, og det bare, fordi en lille, sønderjysk Pige havde været mørk-ræd og ikke gjort, hvad hun skulde gøre.

Thyra blev ved at gaa med Øjnene stivt heftede paa det Punkt langt ude paa Vejen, som hun stadig mente maatte

være Sofie, men som alligevel aldrig var Sofie, men Skyggen af et Træ, og hun turde hverken se til Højre eller til Venstre.

Men hun huskede pludselig paa alle de mange Grave, der fandtes i Hegnene paa Als og Sundeved.

Der hvor Soldaterne faldt for de preussiske Kugler, der bleve mange af dem begravede, og Sønderskov og de blomstrende, duftende Hegn forvandlede pludselig til en eneste, stor Kirkegaard.

Har nogen vel Hjerte til at le ad den lille Pige, der nu løb gennem Skoven, som om hun var forfulgt, barhovedet, og med de stride Taarer strømmende ned af Kinderne?

Hvem har Ret til at nægte, at det var en heltemodig Handling, hun her gjorde, for hun var kun ni Aar, og de sorte, fede Snoge krøbe foran hendes smaa Fødder!

Thyra tænkte paa, hvad hun havde hørt sin Far læse op af Biblen:

«De døde skulle staa op af Gravene.»

Bare dog de Møllevinger ikke stode saa ubevægelige, som om de ogsaa vare faldne i Søvn!

De kunde jo ellers have holdt hende lidt med Selskab, saa her ikke var saa rædsomt stille og ensomt.

Maanen, den underlige, blege Maane, den kunde hun slet ikke gaa fra. Den fulgte efter, hvor hun gik og stod, som om den var en preusisk Gendarm.

Og saa Broagers to Kirketaarne!

Dæmpet og hult lød en enlig Vogns Rullen, en Hests dundrende Hovslag henne fra Frederik den Syvendes Bro.

Hvordan var det, der stod i Folkevisen?

»Det dønner under Ross, de Herremænd der de udride!«

Men paa én Gang kom der en trøstende Tanke, ret som

en frelsende Engel, ned til den lille, forfærdede Vandrerske.

Og den Tanke var:

«Men det er jo allesammen bare danske Soldater, og de have jo allesammen givet Livet for os!»

Og saa gik det Ord i Opfyldelse:

«Kærligheden er stærkere end Døden.»

Det bange Barnehjerte blev pludselig saa varmt. Hun kom til at holde saa meget af dem som af gode, gamle Venner, og hun undredes paa, hvem der var deres Far og Mor, og hvor svært det maatte være at ligge saa stilje der nede langt borte fra deres kære Hjem.

Da saa Thyra til med rigtig kom i Tanker om, at det var Danebrogsbaand, hun bar der i Kurven, og at, hvis de ikke kom frem itide, vilde den bedste og kraftigste Protest mod Landraad og den preusiske Regering fuldstændig mangle, blev hun pludselig helt vel tilmode.

Som hun gik der mellem Træerne, nynnede hun ogsaa: «Slumrer sødt i Slesvigs Jord». Det vilde slet ikke have forundret hende eller løbet hende koldt ned ad Ryggen, hvis der i Aftenens Stilhed havde lydt et «Tak!» til hende fra de tause Hegn.

Hun tvivlede i al Fald ikke derpaa, thi hun gik jo her i sit lovlige Ærinde som god, dansk Pige.

Kan være, her i Sønderskov ikke fandtes nogen Krigergrav, hun var ikke sikker paa det, men ved Høruphav der vare mange, mange!

Det var jo dér han, den ene, danske Soldat værgede sig alene mod syv Preusere.

Én mod syv!

Thyras Hjerte svulmede af Stolthed.

Tre bleve vist dræbte og tre saarede, det vare de seks; først den syvende blev hans Banemand.

Med én Gang, inden hun vidste af det, saa hun de rødgraa Mure af Sønderborg gamle Slot, hvor Kristian den anden sad fangen.

Det Taarn, hvori han var indespærret, var nu rigtig nok borte, og Slottet selv, det var en preusisk Kaserne!

Men nu, da hun skulde ind i Byen, kom Thyra pludselig i Tanker om, at hun var barhovedet.

Naa, derved var jo intet at gøre, — hun kunde jo gaa om bag Haven, men neppe følte hun Stenbroen under sig, før en ganske anden Skræk end den, hun havde haft ude paa Vejen og i Skoven, foer hende i Blodet, og det var Skrækken for de levende Gendarmer.

Hun gik forbi én — det forekom hende, han skelede mistænksomt hen til Kurven, — men hun kunde ikke sige det ganske bestemt.

Imidlertid var det jo bedst at undgaa dem.

Hver Gang hun i lang Afstand skimtede en Pikkelhue, drejede hun af i en anden Gade og listede sig i det Hele taget gennem Sønderborg By som en Tyv om Natten med sin lille Kurv trykket tæt ind til sig.

I et og andet Vindu saaes Lys, og Thyra tænkte hver Gang:

«Der inde sidde de og binde Kranse.»

Der blev ganske rigtigt bundet mange Kranse bag de nedrullede Persienser og Gardiner!

Hvad nyttede det saa, at Gendarmerne gik uden for og passede paa?

«Hvad har du der i Kurven?» raabte en grov Mandsrøst paa Tysk.

Om Jorden havde aabnet sig foran hende, kunde Thyra ikke være bleven mere forskrækket.

Hun hævede Hovedet og saa en høj, tyk Gendarm med et rødt, svært Ansigt, og genkendte ham i samme Nu.

Det var tykke Speckhahn eller «Katzenjammer», som Børnene altid kaldte ham, fordi de vidste, han ikke kunde døje Katte, og at en Kattekillling kunde jage ham ud af Stuen.

Barnet vidste, hun ikke kunde slippe fri for ham; hun vidste, han vilde aabne Laaget, og hun vidste ogsaa, hvad der vilde ske, naar han saa Danebrogsbaandene, men den Aandsnærværelse og Snarraadighed, som de sønderjydske Kvinder have lært sig gennem 33 Aars Voldsherredømme, den svigtede heller ikke Mors' egen, lille Pige, for i samme Øjeblik vidste hun ogsaa, hvad hun havde at gøre.

«Pas paa Katten!» raabte hun. «Naar De aabner Laaget, hopper jo Kattekillingen ud!»

Speckhahn slap Laaget, som om han havde brændt sig paa det, medens Thyra gik sin Vej.

Hun var saa hed om Ørerne, at de smertede som efter et Piskeslag, men da hun drejede om Hjørnet ind i den anden Gade, jog hun af Sted og lo af fuld Hals, saaledes som kun et Barn kan le.

Jublende og stolt over sin egen Bedrift, styrtede hun op ad Trapperne og ind i Stuen, hvor flere Damer sadde midt paa Gulvet under Hængelampen med en Dynge af færdige Kranse mellem sig.

Hun hældte alle Silkebaandene ud i Mors Skød og raabte overgivent:

«Mor! Katzenjammer maatte tage Flugten!»

«Men Barn dog!» udbrød Mor. «Du skulde jo ligge hjemme i din lille Seng og sove. Hvordan er du kommet hid?»

Saa fortalte Thyra alt, hvad der var hændt hende lige til tykke Speckhahns Forskrækkelse, og da det tillige blev oplyst, at Sofie var gaaet den anden Vej hjem, tog Mor sin lille, kære Pige i sine Arme, og det Kys hun fik, var Belønning nok baade for Angsten og for Trætheden.

Men Thyras største Løn det var dog, at hun fik være med, da de for anden Gang bragte Kransene ud paa Kirkegaarden.

Det var sent, meget sent, og Kvinderne lignede mørke Skygger, der snege sig ind under Træerne.

Kransene bleve lagte én for én. Kun Maanen var det tause Vidne, og Maanen var heldigvis ingen Forræder.

Alle de, som laa der nede i den sorte Jord, de havde jo alle været tro til Døden!

Da saa Solen paa Ny steg op, skinnede den igen paa friske Kranse med røde og hvide Sløjfer, men hverken Gendarmerne eller Landraaden vidste, hvem der havde lagt dem der.

Den, der skummede af Raseri, var naturligvis Landraaden, og Gendarmerne bleve befalede at tage Danebrogssløjferne af.

Kransene lod de dog denne Gang for Skams Skyld blive liggende.

Da Thyra og hendes Mor gik hjem om Morgen, fandt Thyra en af Sløjferne, som Vinden formodentlig, for det blæste friskt, havde revet ud af Gendarmens Voldshaand.

Da hun om Eftermiddagen gik over til Sundeved for at

besøge Tante Marie, og hun kom forbi en Soldatergrav i Hegnet, stansede hun og satte Sløjfen paa det sorte Kors.

Hun ønskede kun, hun havde havt flere Danebrogssløjfer med sig, for der var saa mange Grave!

Insekterne summede, Lærkerne svang sig højt op over Markerne og sang.

Thyra var vis paa, Soldaten der nede i den mørke Grav kendte Hemmeligheden med Danebrogssløjfen lige saa godt som hun selv, og at der var en stille Forstaaelse mellem den døde Landsoldat og Mor's lille, kære, sønderjydske Pige.

Over Graven skyggede Danmarks fejreste Træ, men Bøgen var en Blodbøg!

De mørke Ruder.

Det var den 22de Marts 1896, at den tyske Regering med megen Stads og Pragt fejrede Hundredaarsdagen for den gamle Kejser Wilhelms Fødsel.

De kaldte den Dag «Die Centenarfeier». De fejrede den ikke blot hele Tyskland over, men Tyskerne fejrede den ogsaa i Sønderjylland og vilde have, at Sønderjyderne skulde illuminere, være glade og sige Tak til, fordi den gamle Kejser havde røvet deres Land og deres Frihed og skilt dem fra Danmark.

Men det vilde Sønderjyderne ikke.

I hele det store, tyske Rige straaledede næsten hver eneste By som et blændende Straalehav. De fleste Steder fandtes der ikke et mørkt Punkt, men i de sønderjydske Byer illuminerede kun de preusiske Myndigheder og Hjemmetyskerne.

Ganske vist vare der nogle stakkels Sønderjyder, der bleve truede til det af de Magthavere, de vare i Arbejde hos, og som kunde gøre dem brødløse, fordi de vare afhængige af dem, men de gjorde det med stor Sorg i Hjertet og med saa faa Lys som muligt.

Det var en Haan mod dem selv og det, de gerne vilde leve og dø for.

Men Preuserne vare nøjsomme, siden de vilde tage tiltakke med en saadan aftvungen Hyldest!

Alle de øvrige Sønderjyder illuminerede naturligvis ikke, og der vare mange mørke Ruder i de sønderjydske Byer.

De fleste Huse, hele Gader vare mørke.

Dette var jo Tyskerne til stor Skuffelse og Harme, og de have ikke forvundet det den Dag i Dag; det glemme de aldrig Sønderjyderne.

I en Købstad, det er det samme hvilken, havde Tyskerne hejst Flag og festet med Middag og Staahej hele tre Dage igennem, og nu, den tredje Dags Aften, skulde de illuminere.

I et. anseligt, toetages Hus, der ejedes af den rige Enkefru Mørck, kunde enhver fra Gaden se, at der heller ikke var gjort nogen Forberedelse til Illuminationen.

Det overraskede ikke nogen, hverken danske eller tyske, for alle vidste jo nok, hvordan *hun* var sindet!

I Vinduerne stode kun de sædvanlige Blomster, Bladplanter og malede Vindusskærme med de hvide Aakander.

Mêta, Fru Mørcks eneste Barn, var gaaet ned paa Jernbanestationen for at tage mod sin Mor, der ventedes hjem fra et Besøg hos sine Forældre.

Husjomfruen, gamle Tine, havde bredt den stive, glinsende Dug ud og dækket Kaffebordet med det mærkelige Kaffe-service, hvor der paa hver af Deserttallerkenerne, Kopperne og paa den store Kaffekande var malet to smaa, nydelige Danebrogsflag!

Dette var nu i sig selv ikke saa mærkeligt, til med i en Sønderjydes Hus, men det mærkelige det var, at Servicet var

købt i Hamburg hos en tysk Købmand, som altsaa spekulerede i Sønderjydernes Kærlighed til Danmark og gjorde Forretning i deres Patriotisme.

Man siger rigtignok: «Hvad gør Tysken ikke for Penge?» men den Mand skulde dog ogsaa, naar alt gik ret og rigtigt til, blive tiltalt og dømt af den preussiske Regering for «Dänische Umtriebe im deutschen Land», der støttede den saakaldte «danske Agitation.»

Tine var en skikkelig, enfoldig, gammel Sjæl, der nok for saa vidt havde Hjertet paa rette Sted, men da dette Hjerte — mellem os! — var et rigtigt gammelt Harehjerte, saa hjalp det jo ikke stort, naar det kneb.

For det er Kvinder med stærke Hjerter, Sønderjylland har Brug for, og da Gud, der aldrig svigter sit Ord, siger: «Som eders Dage ere, saa skal ogsaa eders Styrke være,» saa have ogsaa de fleste sønderjydske Kvinder det rolige, kække Mod, der udfordres til at bære de tunge Dage, som nu i 34 Aar ere faldne i deres Lod.

Imidlertid var det nydelige Kaffeboard færdigt, Klokken var mange, Toget maatte allerede være kommet, og Tine løb hvert Øjeblik hen til Vinduet og det næste Øjeblik ud til Pigerne i Køkkenet:

«Nu skulle I se, Fruen er kommen for sent til Toget, og saa Gud hjælpe os i Aften, naar Tyskerne se de mørke Ruder!»

Men Karen og Sidse, der jo vare to raske, uforfærdede Piger, og som kendte deres Frøken, lo hende bare ud og sagde, «de skulde nok holde sig Tyskerne fra Livet, hvis nogen af dem kom dem for nær!»

Hvis dette var sagt i den Hensigt at berolige Frøkenen,

saa forfejlede det fuldstændigt sin Virkning. Hun blev endnu mere forfjamsket og blev uafbrudt ved med at løbe frem og tilbage mellem Køkkenet og Vinduet og raabe:

«Det bliver nok en net Redelighed! Uha! Uha!»

I denne Virksomhed blev hun først afbrudt, da det ringede paa Entréklokken.

Tine styrtede ud og lukkede op. Der stod Mêta, den prægtige, brunøjede Pige!

Hun havde arvet sin Mors mørke Haar og var lige saa frejdig og bestemt som Moderen, skønt hun kun var 15 Aar.

«Hvor er Mor?» raabte Tine aandeløst.

«Mor var der ikke, Tine. Jeg kan ikke begribe, hvad der kan være i Vejen. Bare hun dog ikke er bleven syg!»

Mêta tog Hatten af og gik ind, men saa begyndte Tine først ret at jamre sig paa Kraft.

«Naa! Det manglede bare! Hvorfor skulde det dog ogsaa træffe netop i Dag! Havde det dog været i Morgen, eller i Overmorgen, eller i Gaar eller i Forgaars!»

Ja, det kunde Mêta jo ikke svare noget paa. Hun var heller ikke alvidende.

Hun drak sin Kaffe og satte sig bag efter ned ved det store Hjørnevindue og saa ned paa Gaden

Mêta var kun bange for, hendes Mor var bleven syg, og hun tænkte paa, hvordan Mor nu havde det.

Men Tine tænkte paa noget andet. Hun tænkte paa «Die Centenarfeier» og paa, hvad de nu kunde vente sig i Aften.

Det var rigtigt nok at være dansksindet, men hvorfor skal man dog ogsaa altid vise det baade i Tide og i Utide?

Det var der dog ingen Mening i! Man kunde jo beholde det for sig selv og skikke sig efter Omstændighederne!

Efter saaledes længe at have løbet ud og ind, taget Kaffe-tøjet bort og med sædvanlig Pillenhed bragt alt i den skønneste Orden, kom hun endelig ind for Alvor.

Man kunde se, hun havde taget en fortvivlet Beslutning, for nu maatte hun jo i Husmoderens Fravær være den øverst-befalende paa Skansen.

«Mêta,» sagde hun, «vi ere ligefrem nødte til at sætte tre Lys i hvert Vindu, ellers slaa de, Gud hjælpe mig, alle Ruderne ind!»

«Tine dog!»

Mêta foer op fra Stolen.

«Du véd, Mor vil for ingen Pris illuminere».

«Saa sætte vi bare to Lys,» bad Tine.

«Nej, ikke et eneste et! Og vi tænde ingen Lampe; Tine. Vi ville sidde i Mørke.»

«Uha!» sagde gamle Tine, for det løb hende koldt ned ad Ryggen. «De ville, Gud hjælpe mig, stene os alle-sammen. Du kender ikke Vildtyskerne, Barn, for da jeg var i Ulkeböl —»

Men da Tine i den Historie, som hun var begyndt paa i sit Liv mange Gange, aldrig kom længere end til Ulkeböl, kom hun selvfølgelig heller ikke længere denne Gang, men blev afbrudt af Mêta.

«Tine!» sagde Mêta og saa paa hende med store Øjne. Hun, Barnet, maatte jo her udkæmpe en Kamp med den voksne og gamle.

«Vilde du kunne nænne at gøre Mor den Hjertesorg?

Mor har sagt, hvert eneste Vindu skal være mørkt, og jeg er Mors Datter, og det skal være, som Mor har sagt.»

Ja, saa maatte Tine foreløbig give tabt, men da Tusmørket begyndte at falde paa, krøb Angsten mere og mere over det gamle Skind. Tilsidst tog hun med rystende Hænder to Lys, satte dem i to Stager, og stillede Stagerne i Spisestuevinduerne, hvor Mêta ikke kunde se dem, — ét hvert Vindu!

«Bedre lidt end intet!» tænkte Tine, der formelig rystede af Skræk.

Men Mêta saa Genskinnet i Refleksionsspejlet. I samme Nu stod Karen i Døren og spurgte «om det var med Mêtas Vidende og Vilje, for nu havde Frøken Tine illumineret i Spisestuen, saa det kunde forslaa, ét Lys i hvert Vindu; det ene Lys var naturligvis til Ære for Bismarck og det andet til Ære for Kejser Wilhelm!»

Mêta sprang op, som om noget havde stukket hende, rev Døren til Spisestuen op, tog det ene Lys, blæste det ud, tog det andet Lys, blæste ogsaa det ud, smed Lysene hen ad Gulvet og sagde, Tine og Pigerne godt kunde gaa ud og se paa Illuminationen, hvis de vilde.

Karen og Sidse sagde øjeblikkelig nej. De vilde blive hjemme hos Mêta og tælle, hvor mange Ruder Tyskerne sloge ind, men gamle Tine greb naturligvis Lejligheden til med nogenlunde Anstand at undgaa at blive stenet, og hun gik ud!

For hvert Hus, hun kom forbi, der var illumineret, græd hun af den dybeste Sorg.

Men hvad hjælper det at underkaste sig i Angst og saa sørge og græde derover?

Man maa jo kæmpe og protestere mod Uretten, saa længe der er Liv i en, og aldrig bøje sig for et Voldsbud!

Mêta, Karen og Sidse vare altsaa alene i det store Hus. Pigerne lukkede alle Døre godt af og saa' omhyggelig efter, at alle Vinduskroge vare forsvarligt satte fast.

Saa gik de ind i Spisestuen med deres Strikketøj, og Mêta satte sig igen ved Hjørnevinduet i Dagligstuen og saa' ned paa Gaden.

Der skulde man just ikke se, at der var nogen Fest.

Der var ikke flere Mennesker, end der plejede, og de gik alle roligt og sindigt af Sted undtagen enkelte Hjemmetyskere, der fore om, som om de vare betalte for det.

Men der var ganske stille i det lukkede Hus, og Mørket begyndte stærkt at falde paa.

Nu laa Fru Mørcks Hus i en Gade, hvor der desværre boede to preusiske Embedsmænd og et Par tyske Købmænd. Hos dem begyndte Lysene lidt efter lidt at tændes, indtil de fire Huse straaede i Lysglans fra øverst til nederst, og den unge Pige sad der og saa til.

Lyset skar hende i Øjnene og noget steg op i hende. Det var Harmen, Sorgen, Forbittrelsen!

Imidlertid gik stakkels, gamle Tine der nede og græd ynkeligt, indtil hun ogsaa blev saa angst for, at Gendarmerne skulde opdage, at hun græd, og betragte Taarerne som «Dänische Umtriebe im deutschen Land», at hun hurtigst muligt trak sit Slør for Ansigtet.

Mêta rejste sig pludseligt. Hun vilde ikke se disse fjendske Lys og gik ind til Pigerne i Spisestuen, som vendte ud til en Sidegade, hvor alle Vinduer vare mørke.

Mørket faldt tættere og tættere paa, og tilsidst blev det saa tæt, at de slet ikke kunde se, men blot høre hverandre.

Saa begyndte Pigerne at fortælle Oplevelser fra deres Hjemstavn, — den ene var fra Felsted, den anden var fra Sommersted, — og det var bestandigt Tyskerne, det gik ud over, for de fortjente det, om nogen gjorde det.

Tilsidst bleve ogsaa de tause. Mæta tænkte paa Mor, og om hun virkelig skulde være syg.

Hvor længe de saaledes bleve siddende uden at mæle et Ord, vidste ingen af dem. Det var jo dog saa underligt, saaledes at sidde der i Mørke i det stille Hus, hvor man ikke hørte en Lyd, knapt nok Musenes Gnaven!

Alligevel følte de sig paa Højde med Situationen, — aldeles som Soldater, der sadde og ventede Fjenden!

Men der kom ingen Fjende. Der var ganske stille i Gaderne.

«Det var dog løjerligt,» sagde endelig Karen, som sad ved Vinduet, «der illuminerer Rosens i Butiksvinduerne, men i Beboelseslejligheden er der aldeles mørkt. Der er lige saa mørkt som her.»

«Det er da rimeligt nok,» sagde Sidse, «for han er en Tysker fra Pommern, men hans Kone er lige saa god Dansk som du og jeg. I Forretningen har hun naturligvis intet at skulle have sagt, men i Huset, der er hun Herre, kan man se! Lars fortalte ogsaa imorges, at hun lige frem havde sat ham Stolen for Døren og sagt nej!»

Sidse havde neppe udtalt det sidste Ord, før der lød et Brag og en Klirren inde i Dagligstuen af en knust Vindusrude.

«Der gik den første!» raabte Karen overgivent.

Og nu hørte de Tyskerne drage gennem Gaden med Raab og «Hoch!» og «Es lebe der Kaiser!» og saa sang de: «Heil dir im Siegeskranz!»

«Gud ved, hvor mange Stene de have taget med sig i Lommerne, for de kunne da ikke finde nogen paa Gaden!» raabte Mêta og rejste sig.

Hun blev pludselig greben af Kamplyst og glemte for et Øjeblik sin Bekymring for den kære Mor.

De kom alle tre til at le, og de lo ret af Hjertens Lyst, da et nyt Brag og Klirren af Glas lød ind til dem.

«Det var den anden!» udbrød Sidse.

«Tys!» sagde Mêta. «Stille! Hør blot!»

«Ned med Danskerne! Ned med Oprørerne! Ned med Forræderne!»

«Det var noget nyt!» sagde Mêta, medens Pigerne lo og mente:

«Man skulde jo høre meget, inden Ørerne gik af en!»

Det var neppe sagt, før det ringede.

«Det er nok Frøken Tine, som er færdig med sin Bods-vandring!» udbrød Karen spydigt.

«Nej, det er den første Gendarm!» raabte Sidse lystigt.

Men Mêta fik en pludselig Anelse, løb ud, lukkede op og faldt med et Glædesskrik i Mors Arme.

Og bag stod gamle Tine, der tilsidst helt ulykkelig ikke havde vidst, hvor hun skulde gøre af sig selv, for hun følte sig saa underlig tilovers her i Verden, men var gaaet ned til Stationen, og der havde hun truffet sin Frue.

Men alligevel saa Tine ud som en stakkels Synder, der havde solgt Smør, og ingen Penge havde faaet.

«Mêta!» sagde Mor, «hvor maa du ikke have været ulykkelig! Jeg kom for sent til Toget men vilde ikke telegrafere, for jeg vidste nok, du ingen Lys vilde sætte i et eneste Vindu. Naa, hvor er her dog dejligt mørkt!»

Døren til Dagligstuen stod aaben, og i samme Nu foer en vældig Sten ind igennem den tredje Rude og rullede hen ad Gulvtæppet lige imod dem.

Tine skreg og gemte sig bag Døren.

«Gaa bare ikke der ind! Det er jo det, jeg har sagt! Her sker en Ulykke!»

«Vi have da heldigvis flere Glarmestre i Byen!» sagde Mor tørt. Hun var bleven i helt godt Humør.

«Hør! Tænd Lampen i Sovekamret. Mod Gaarden er Tine saamæn sikker nok! Og kom saa med Kager og Vin, og saa skulle vi rigtig have det inderligt hyggeligt og drikke Danmarks og Kristian den Niendes Skaal. Men hvor er Tine bleven af?»

Stakkels Tine blev under stor Jubel halet frem bag Døren og sat i Bedstemors Lænestol i Sovekammeret. Skønt hun var, som Mor sagde, en Nikodemus, der kun turde bekende sin Tro om Natten, saa var hun dog en Nikodemus, hvis Tro vel var som et Sennepskorn, men Sennepskornet kunde ogsaa spire og vokse sig stort og stærkt.

«Det vil jeg først se, før jeg tror det,» sagde Sidse, «for jeg kunde da jage Frøkenen i et Musehul med et Fugleskræmsel, naar jeg blot gav det en preusisk Gendarmuniform paa.»

Uden for bleve Tyskerne ved med at raabe:

«Es lebe der Kaiser! Hoch! Und dreimal Hoch!»

Og Stenkastene vare haandgribelige Beviser paa deres Had mod Danskerne.

Men de Masser af mørke Ruder, bag hvilke der intet Lysglimt var at opdage, svarede i enhver sønderjydske By bedre end de mest veltalende Ord:

«Vi ere danske, og vi ville blive ved at være danske! Landet er dansk Land!»

Ich bin kein Preuse!

Der var en Degn et Sted paa Landet i Sønderjylland, og denne Degn var Sønderjyderne saa gram i Hu, at han almindelig gik under Navnet «Arvefjenden».

Ikke fordi at han var frygtet, thi Sønderjyderne lo tvert imod ad ham, lige som de saa ofte med friskt Humør og frejdigt Mod le ad Preusernes Trudsler og Tvangsforholdsregler, men fordi han saaledes havde forset sig paa Arvefjenden, at Børnene paa Skolen ofte ikke kunde blive klog paa, om Arvefjenden var Satan eller Mads Persen eller lille Jens Hansen.

Hans Had til «Arvefjenden» gik saa vidt, at han vejrede ham, blot han saa en rød- og hvidmalet Laage eller nogle røde og hvide Blomsterpinde i en Have, — ja, om det saa var en rød-blisset Ko, forsikrede Knud Jepsen, kunde den indgyde ham et saadant Raseri, at han «vendte det hvide ud af Øjnene» flere Dage bag efter.

Det var nu egentlig ikke til at undres over! For en anden Lærer havde en kort Tid været paa Als, og paa Als fandtes der ikke andre end røde og hvide Køer.

Læreren havde derfor anset det for sin hellige Pligt som

Preuser at indføre en sort og hvid Ko paa Als, thi den bar dog de preusiske Farver.

Naa! Officielt var det naturligvis kun for at forbedre Racen ved en passende Krydsning.

Hvem beskriver imidlertid hans Forbittrelse, da den «preusiske» Ko fik en Kalv, og Kalven understod sig til at møde her i Verden som dansk Ko, nemlig rød og hvid! Det var jo en Majestætsfornærmelse!

I kunne nok forstaa, de, der fik sig en hjertelig Latter, det var Alsingerne!

Men — for at komme tilbage til vor Lærer! Der fandtes ingen Dreng i hele Skolen, han saaledes hadede af «et ærligt Sind» som netop Knud.

Nu maa I ikke tro, det var fordi Knud var mere dansk-sindet end de øvrige Børn, for de vare saamænd saa dansk-sindede allesammen, saa de for den Sags Skyld vare fuldtud værdige til «Arvefjenden»s Had, men han følte uvilkaarligt, at Drengen var hans Overmand, fordi han lo ad ham, og i Kampen mellem den sunde, danske Humor og den tyske, svulstige Salvelsesfuldhed trækker den sidste det korteste Straa.

Saa var der naturligvis én Grund til, nemlig at han var den bedst begavede og den, der var bedst skaaret for Tungebaandet.

Knud havde ogsaa et udmærket Hjem.

Det laa kønt i en Dalsænkning, og fra de Vinduer, der vendte mod Syd, saa man ud over den dejlige Fjord.

Knud red Hestene tilvands nede ved Stranden og sad uden Sadel paa Hesteryggen med en Holdning, selv i den stærkeste Galop, som det ret var en Fornøjelse at se paa.

Han var ogsaa sin Mors og sin Fars Stolthed, og da

han var deres eneste Barn og Arving, vilde Livet jo have ligget rigtig lyst for ham, hvis Preuserne ikke havde taget Sønderjylland.

Hvad der var Forældrene mest magtpaaliggende næst efter at lære ham at elske Gud og det danske Modersmaal, det var altid at tale Sandhed, aldrig at sige en Løgn, selv om det i en snever Vending gjaldt at hytte Skindet.

Da Knud var meget ærlig og aaben af Natur, bed den Lærdom sig fast i ham og førte til det, som jeg nu skal fortælle.

Forældrene skulde rejse ned til Flensborg, men Knud fik ikke Lov til at følge med, for han maatte jo passe sin Skole.

Det var Drengen ogsaa tilfreds med, naar han blot fik Lov til at drille «Arvefjenden» med «Valdemar Sejer».

Det mente Moderen, han dog skulde lade være med, men Faderen lo og sagde:

«Det kunde Arvefjenden maaske have godt af, — han kom dog maaske én Gang til Fornuft!»

Men hvordan det var eller ikke var, Mor havde denne Gang saa svært ved at forlade sin kære Dreng.

Naa, det havde Mor rigtig nok altid, men i Dag var det meget sværere end ellers.

Det forekom hende næsten, som om der skulde hænde hendes Barn noget ondt, medens hun var borte.

En saadan Forudfølelse kan jo imellem komme over os Mennesker, men Far lo ad hende og spurgte:

«Hvad der vel skulde hænde en saadan kærnesund Dreng? Han kunde saamænd nok klare sig!»

Saa knaldede han med Pисken, og de kørte bort, men

Mor vendte sig om og saa Knud staa der oppe paa Højen, blussende af det raske Løb, hvor med han var sprunget op ad den stejle Skrænt.

Han stod og svingede med Huen og lo over hele Ansigtet.

«Jesper,» sagde hans Mor bedrøvet, «hvis der skulde ske noget, vil jeg aldrig kunne tilgive mig selv, at jeg tog bort.»

«Snik Snak!» sagde hendes Mand. «Naar saa' du Spøgelse ved højlys Dag? En saadan klog, fornuftig Kone som du!»

Den paafølgende Morgen var det Søndag.

Knud læste godt over paa sin tyske Historielektie, hvor Tyskerne fortalte, hvor nedcrdrægtigt Danmark havde været, og hvor stor Uret Danmark havde begaaet mod Tyskland.

Han ramsede den op uden ad, men ved hveranden Linje indskød han ét: «Sludder og Løgn altsammen!» og saa kørte han videre.

Da han Mandag skulde af Sted, tog han «Valdemar Sejer» med, for at «Arvefjenden» kunde faa den ham til-tænkte Forskrækkelse i Livet.

Men da han gik gennem Skoven, hvor Drossel og Bogfinke og mange andre Smaafugle med dem kappedes om at synge Morgensangen, medens Humlebier og Skarnbasser brummede Bassen dertil, da syntes Knud, den Bog dog var for god til at bruges i det Øjemed.

Han stak den ind paa Brystet ind under Trøjen, og saaledes vilde han ogsaa bringe den hjem igen.

Da Børnene den Dag kom paa Skolen, syntes de alle, at «Arvefjenden» var bleven «rent kullersk» i Hovedet. Saa-dan havde han dog aldrig før været! Han var aldeles halvtosset.

«Det er den blissede,» hviskede Knud til Esben. «Jeg saa den for lidt siden sætte over Hegnet.»

Men enten det nu var den blissede eller ej, saa syntes den onde ret i Dag at være faren ind i «Arvefjenden», for hidtil vare de dog kun blevne tvungne til at synge «Wacht am Rhein» og «Heil dir im Siegeskranz!», men i Dag befalede «Arvefjenden», at de skulde synge «Ich bin ein Preuse».

«Rejs jer!» kommanderede han. Alt gaar jo i Skolerne paa tysk.

Børnene lode, som om de ikke havde hørt, hvad han sagde.

«Rejs jer!» brølede han.

Børnene rejste sig langsomt og uvilligt, og straks begyndte han med sin skærende Diskant at synge: «Ich bin ein Preuse», medens han trampede Takten med Foden og slog med Linialen, som om den var en Taktstok.

Men midt i Sangen opdagede han først, at han stod der i sin patriotiske Iver og sang fuldstændig Solo, og at alle Børnene stode tause omkring ham, som om de havde været døvstumme allesammen.

«Ville I have Prygl, Hallunker!» skreg han. «Ville I ikke være gode, preusiske Fædrelandsforsvarere! Ville I være Landsforrædere og Højforrædere, der skulle sættes i det mørkeste Hul paa Spandaus Fæstning? Jo, jeg skal lære jer! Syng nu! Altsaa begynde vi! — Giv Agt! — En—to—tre! Ich bin ein Preuse!»

Og han begyndte for fra, og han trampede, og han huserede, og han bankede dem med Linealen som en Kommandersergent, der indeksererede Soldater og pryglede dem med Sabelen, naar de ikke lærte Grebene paa staaende Fod.

Børnene, der jo nok ofte havde hørt Tyskerne synge Sangen, men naturligvis aldrig selv havde sunget den, begyndte endelig neppe hørligt og modstræbende at synge med, men «Arvefjendens» Harmen over, at de ikke kunde Melodien, var for intet at regne mod det Raseri, der greb ham, da Børnene i Stedet for at synge: «Ich bin *ein* Preuse», sang: «Ich bin *kein* Preuse!»

Hvem der begyndte, om det var Knud eller ej, ved jeg ikke, rimeligvis var det forud aftalt mellem dem, hvis et saadant Tilfælde skulde indtræde, men Degnen kunde først ikke tro sine egne Øren.

Han holdt pludseligt inde, som om Vejret gik fra ham, og blev staaende med aaben Mund, maalløs af Forbittrelse, og alle Børnene bleve ved at synge højere og højere, kraftigere og kraftigere:

«Ich bin *kein* Preuse,
Kennst du meine Farben?
Die Fahne schwebt mir *roth* und *weiss* voran!»

«Holdt, holdt, I fordømte Dänenjungen!» brølede han og glemte i sit Raseri, at «Dänenjungen» det var jo netop det, han ellers altid forbandte sig paa, at de *ikke* vare.

Han foer lig en uvan Tyr ind paa Knud, der var ham nærmest, og som han vel øjeblikkelig mistænkte som den, der stod bag ved det Hele.

«Frem!» raabte Degnen.

Han var ganske hæs, saa forskreget var han.

«Nu du! Begynd saa: en—to—tre! Giv Agt! — Ich bin *ein* Preuse!»

Men Drengens klare, rene Stemme sang «Arvefjenden» lige op i hans aabne Ansigt, frejdigt og uforfærdet:

«Ich bin *kein* Preuse!»

En dundrende Lusing var Svaret, og den var saa eftertrykkelig, at det formelig lynede for Øjnene.

Tre Gange gentog Degnen Forsøget, men med samme Udfald.

Knud var ingen Preuser og vilde ikke for nogen Pris være Preuser, og hver Gang fik han et Ørefigen. «Arvefjenden» skreg sig saa hæs, at hans Diskant knækkede over, og han tabte ganske Mælet.

Da han nu heller ikke kunde prygle Knud til at være Preuser, kastede han ham ud. Da Knud gik ned ad Vejen, saa han Degnen i afmægtigt Raseri staa i Døren og true ad ham med knyttet Næve.

Men alle de andre Børn, der alvorlige og tause havde været Vidner til det passerede, skyndte sig efter Knud.

Drengen gik hjem ad med en Følelse, som om han havde værget sit Land, og han følte sig baade lykkelig og stolt.

Han var vokset i sin egen Bevidsthed, og skønt det formelig sang og brusede inde i hans Hoved efter de vældige Slag, skyndte han sig ind i Skoven, hvor der var saa stille og svalt, og hvor Fuglene sloge Triller af fuldt Bryst.

Han knugede sin kære, danske Bog, som han endnu bar under Trøjen, ind til sig.

Slaaen og Tjørn, krydret Blomsterduft og spillende Solstraaler inde imellem Træstammerne, — det gjorde formelig godt altsammen i hans værkende Hoved!

Men der blev ved at danse Ildfluer for hans Øjne.

Da hørte han et Raab bag sig, et flerstemmigt Raab og lette Skridt, som af mange, smaa Fødder.

Raabet gentoges; han vendte sig om.

Det vare alle hans Skolekammerater, baade de smaa og de store, baade Piger og Dreng, der kom løbende efter ham og vinkede til ham.

Han stansede. De omringede ham og gave ham Haanden allesammen for at vise ham, at han ikke stod alene, at han havde dem alle med sig, og at de nok skulde holde sammen.

Da Knud kom hjem, sagde han ikke noget til Avlskarlen eller til Pigerne.

Men han vidste, han gik om med en stor og vigtig Hemmelighed, og det at han kunde tie med den, gjorde endnu mere, at han følte sig som en hel Mand.

Dog imellem, naar Ane bragte ham Maden, jublede det indvendig i ham:

«Du skulde bare vide, Ane, hvad jeg har gjort! Du skulde vide det, men du ved det ikke!»

Forøvrigt gik han om i en Døs, kunde ikke spise noget, og det kneb med at lære Lektien til i Morgen, for det bankede ganske forskrækkeligt inde i hans Hoved.

Jo, man maatte lade den Degn, han forstod rigtig nok at give Lusinger!

Om Natten blæste det op, og Knud kunde høre, det trak op til Uvej.

Da Morgenen kom, var det øsende Vande.

Men den Dag vilde Knud for ingen Pris blive hjemme, om han saa var nok saa syg.

Han vilde selv føle, det var fejgt gjort, og ikke som det anstod en brav, sønderjydsk Dreng. «Arvefjenden» vilde naturligvis tage det som et Tegn paa Underkastelse.

Det kneb med at komme af Sted; Hovedet var endnu

tungere end om Aftenen, og det var, som om Fødderne ikke rigtig vilde med.

Da han gik gennem Skoven og saa' gennem Udhugningerne ned paa Fjorden, brød der en Hvirvelstorm og et Skybrud løs. Man kunde næsten tro, Fjorden blev fejet eller pisket af Koste, for Vand og Regn fløj som i en Støvsky hen ad Overfladen.

Knud havde nok paa Følelsen, at der ventede ham noget meget alvorligt, men det brød han sig ikke om, bare han viste sig modig og ærlig.

Og det vilde han, om han saa skulde lade sig slaa fordærvet af den Slyngel, den Lejetjener, den Arvefjende!

For det var ham, som var Arvefjenden, — det var da klart nok!

Da han kom til Skolen, stod Degnen i Døren og skelede ondt hen til ham.

Han var ganske gul i Ansigtet og hvislede mellem de sammenbidte Tænder:

«Naa, det var da godt, du kom! Jeg stod lige og skulde have sendt Bud efter dig.»

Han sagde ikke mere men vendte sig og gik ind. Knud fulgte efter med den usvigelige Følelse af, at der forestod ham noget ondt.

Jo, det var ganske rigtigt!

Da han kom ind, sad der en Mand paa Stolen, medens En gik frem og tilbage, som om han kun gik der og ventede paa ham.

Knud saa straks, det var Præsten, Lokalskoleinspektøren, der sad ned; den ene, der gik op og ned, det var selve Kredsskoleinspektøren, og i samme Øjeblik, han stansede i

Døren, vidste han, at Degnen havde meldt ham, og at han nu skulde i Forhør.

«Her ind!» tordnede Kredsskoleinspektøren og stansede. «Her ind med dig, Dreng! Naa! Kan du ikke rubbe dig?»

Det var naturligvis ogsaa altsammen paa tysk.

Nu traf det sig saa uheldigt, at der i hele Sønderjylland vist neppe gaves en mere tysk-fanatisk Kredsskoleinspektør, men den tilstedeværende Skoleinspektør havde ondt af Knud og ønskede inderlig, at Degnen ikke havde meldt ham.

Men nu var det meldt, og der var intet at gøre; Sagen maatte gaa sin Gang, hvis Drengen ikke faldt tilføje.

Da Knud var kommet ind og stod foran Kredsskoleinspektøren, stak denne Tommelfingrene ind i Vestelommerne og saa vredt ned paa ham.

«Nægter du fremdeles at synge: «Ich bin ein Preuse?»

«Ja,» svarede Knud uforfærdet.

«Hvorfor?»

«Fordi jeg ikke vil sige en Løgn, jeg er en dansk Dreng, jeg er ingen Preuser.»

«Véd du, hvad du faar, naar du bliver ved at sige nej?»

«Prygl,» sagde Knud raskt.

Han vilde dog vise dem, han ikke var bange for «Klø».

Præsten rejste sig pludselig op.

«Giv dig, Dreng! Du er klog, hvis du gør det!» sagde han sagte og hurtigt, idet han gik lige forbi ham hen til den anden Side af Skolestuen.

Men før Knud vilde give sig, før vilde han — ja, han vidste knapt hvad, men han havde en Følelse, som om han hellere vilde dø.

Naar nu hans kære Far og Mor kom hjem, skulde da

dén Skam og Sorg overgaa dem, at deres Søn havde sagt den Usandhed, at han var en Preuser, blot fordi han var bange for Prygl!

Vel var han saa underlig, det kneb for ham at holde sig oprejst, men — give sig? Aldrig i Verden.

«Vil du synge: «Ich bin ein Preuse?»

«Nej,» svarede Knud og saa Inspektøren lige ind i Øjnene uden at blinke. «Jeg har aldrig i mit Liv sagt en Løgn.»

Om det var en Ed eller ej, stod ikke klart for Knud, men med et pludseligt Udraab stampede Kredsskoleinspektøren i Gulvet, vendte sig raskt om til Degnen og sagde barskt:

«Frem med Tampen!»

Det krøb koldt ned ad Drengens Ryg, men han holdt sig tappert. Ikke en Mine vilde han fortrække, selv om det gjorde nok saa ondt.

Havde hans egen Far ikke holdt Stand ved Sankemark mod Østerrigerne?

Og havde hans Bedstefar ikke været med blandt de Landsoldater, der sloge Oprørerne i Slaget ved Bov?

Men «Arvefjenden!»

Aa, han kunde se paa ham, det formelig kløede i hans lange Fingre efter at svinge Tampen! Saa han ret kunde faa piske ham af Hjertens Lyst tilsidst!

«Ja, vent du Degn! Vi skulle dog se, hvem der alligevel bliver den stærkeste! Du eller jeg? Skulle vi endelig udkæmpe den Dyst sammen? Kom an, Degn!»

Alt dette løb rundt i hans fortumlede Hoved, medens Degnen gik efter Tampen og kom tilbage igen.

«Har du ikke betænkt dig?» spurgte Præsten, som havde et menneskeligere Hjerte end de øvrige.

«Nej,» sagde Knud.

«Trøjen af!» kommanderede «Arvefjenden».

Knud adlød øjeblikkelig, men da han ogsaa forstod, han skulde af med Skjorten og staa der med nøgen Ryg som en anden Forbryder, der skulde kagstryges, gøs det i ham — ikke af Frygt men af barnlig Skam og Undseelse.

Men imidlertid — der var ikke andet for, — havde man sagt a, maatte man sige b, og nu stod han der færdig til at tage imod, hvad der vilde komme.

Da rejste Præsten sig og gik. Det vilde han dog ikke være med til.

Og Degnen svang Tampen med langt større og mere brændende Nidkærlighed end den, hvor med han sagde «Amen» i Kirken; de første Slag faldt skarpe, haarde, for den preussiske Myndighed tænkte som saa:

«Den, der elsker sin Søn, tugter ham, og der skal meget til for at prygle Danskerdjævelen ud af en Sønderjyde.»

Den fine, hvide Hud paa Drengens Ryg sitrede og blev rødtribet under Slagene.

Knud bed Tænderne sammen. Ikke en Lyd undslap ham trods den heftige Smerte.

Han vilde have skammet sig som en Hund, hvis han havde grædt.

Degnen slog haardere og haardere. Al den Harme og Tort, de danske Skolebørn havde forvoldt ham, siden han kom hid til dette forbandede Land for et Aar siden, den skulde nu denne Drengs Ryg undgælde for!

Det begyndte at blive sort for Knuds Øjne. Den svi-dende Smærte gik tvers igennem ham og fik næsten hans Hjerte til at staa stille.

Aa, Mor og Far, som vare saa langt, langt borte!

Far veg ikke en Fodsbred ved Sankemark, før han havde dræbt tre Østerrigere, og hans Farfar lod ikke Armen synke, før Slesvigholstenerne havde faaet deres velfortjente Prygl.

Men de vare begge store, stærke Mænd, og han var kun en lille Dreng paa tolv Aar!

«Holdt! Det er nok!» raabte Kredsskoleinspektøren.

Knud havde ogsaa faaet nok!

Da Degnen holdt inde og trak Vejret, faldt Drengen uden en Lyd om paa Gulvet.

Ja, der stode nu de to værdige Repræsentanter for det tyske Folk og saa' ned paa det bevidstløse Barn, som deres Vrede havde afkølet sig paa.

Det var saamænd spildt Ulejlighed at forvise sig om, de nu havde faaet ham pryglet til at være Preuser!

Der gives ganske vist baade Kredsskoleinspektører og Degne i Sønderjylland, der hverken vilde have slaaet saa haardt eller saa længe, men disse to vare rigtig nok nogle af de værste Danskerhadere, der tænkes kunde.

«Kør ham hjem!» befalede Kredsskoleinspektøren.

Da Mor og Far endelig Dagen efter kom hjem, kunde de nok se, der maatte være hændt noget.

Deres kære Dreng kom ikke som sædvanlig springende dem jublende i Møde og svingende med Huen, og Karlen og Pigerne saae saa alvorlige og bedrøvede ud.

Fulde af Angst spurgte Forældrene:

«Hvor er Knud?»

Saa maatte jo Karlen fortælle alt, og at Drengen laa alvorlig syg og talte over sig.

Han havde ikke været ved sin Bevidsthed siden; Doktoren var bange for, det egentlig var de Lusingers Skyld, som han havde faaet i Hovedet, og at han allerede var alvorlig syg, inden han blev pisket.

Far knyttede Hænderne. Mor styrtede ind, og der laa hendes kære, gode Dreng paa den mishandlede Ryg, og han saa paa hende med blussende Ansigt og store, skinnende Øjne.

Havde det været en Morder, et vildt Dyr, hun havde givet sit eget Liv for Barnets! Hun havde slaaet fra sig, saa længe hun ejede en Blodsdraabe!

Men Degnen! Kredsskoleinspektøren! Landraaden! Den preusiske Øvrighed! Den preusiske Regering! Kejser Wilhelm!
«Mor!» raabte han, «jeg har *ikke* løjet!»

Hun bøjede sig over ham, hun kyssede sit Livs Skat, og Mors stride Taarer faldt ned paa hans hede Pande.

«Mor,» mumlede han, «naar jeg bliver stor, vil jeg være Præst, for saa kommer jeg over Degnen.»

Og i det Haab, at han da kunde faa Magt over sin «Arvefjende», faldt han for første Gang, siden de bragte ham hjem, i rolig, helbredende Søvn, for han laa jo i Mors Arme!

Men Far saa paa sin sovende Dreng. Udtrykket i hans Ansigt sagde bedre end Ord, at Sønderjydens medfødte, stærke Retfærdighedsfølelse og nationale Modstandskraft kun sætter Trods mod Trods, naar Voldsmanden vil piske og tvinge ham til at blive Preuser.

Der kommer Gendarmen!

Den kære Far var død pludselig. Mor havde derfor ikke faaet Tid til at telegrafere efter deres eneste Søn, der boede i København, og som den preussiske Regering havde forbudt nogensinde mere at komme til sit Hjem.

Og det var blot, fordi han, lig saa mange andre Sønderjyder, hellere vilde leve som fri, dansk Mand i Danmark end som trælbunden, dansk Mand i Sønderjylland.

Selv om hans egen Far og Mor havde ligget for Døden, vilde Gendarmerne have jaget ham bort fra deres Dødsleje, inden de havde lukket deres Øjne, hvis Gendarmen blot vidste, han var der.

Men der ere alligevel mangfoldige Sønderjyder, som trodse Forbudet, som komme ned over Grænsen, og rejse igen, uden at Gendarmerne ane, de have været der.

Imellem blive de dog opdagede, og saa gaar det galt. Man skulde næsten tro, disse brave Sønderjyder, som bare vilde se deres kære Hjem og hilse paa deres egne, vare Forbrydere, siden Øvrigheden saaledes passer paa dem.

Efter de første Timers Forfærdelse og overvældende Sorg, vendte Mor sig om med et Ansigt, der var ligesaa blegt som

den døde, og sagde til sin Svigersøn, som med sin Familje boede paa Gaarden:

«Skriv straks til Valdemar. Han skal være med til sin Fars Begravelse.»

«Det skal jeg,» svarede Svend.

Det var saa selvfølgelig, at Valdemar kom, ret som om ikke Gendarm og Landraad vilde falde over ham lig glubske Hunde, hvis han blev opdaget!

Axel, Valdemars Søstersøn, var en lille Dreng paa otte Aar.

Nu spørge I vist: «Hvad kan der være at fortælle om en saa lille Dreng? Hvad vilde dog han kunde gøre der nede?»

Han sad sammenkrøben i en Krog af Stuen og hulkede saa bitterlig, som om hans lille Hjerte vilde bryde, fordi hans Bedstefar var gaaet fra ham.

Hvor var den Bedstefar dog kær og god! Han havde redet Ranke med ham og fortalt ham alle de vidunderlig dejligste Eventyr.

Lille Axel havde slet ikke kunnet begribe, hvor Bedstefar var henne?

Han havde ledt efter ham paa Marken, i Laden, i Stalden hos den abildgraa, men intetsteds fandt han Bedstefar.

Da saa hans egen Mor ikke længere kunde holde ud at se paa sin lille Drengs ivrige men saa forgæves Søgen, tog hun ham i sine Arme og fortalte ham under mange Taarer, at hendes kære Far — Gud velsigne ham! — var gaaet bort til Gud.

Det kunde Axel slet ikke forstaa. Det var ikke mer end en kort Stund siden, at Bedstefader havde været ude i Haven og plukket et Æble til ham, og nu var han allerede

ude paa en saa lang, lang Rejse, uden en Gang at have sagt ham Farvel!

«Naar kommer Bedstefar tilbage?» spurgte han.

Men da det først ret gik op for ham, at Bedstefar aldrig mere kom tilbage til vor Jord, da græd han og var slet ikke til at trøste.

Det var ogsaa altfor tidligt, Døden krydsede den lille Drengs Vej.

Han kendte ham jo slet ikke.

Men som han nu sad der i Krogen, fik han pludselig andet at tænke paa, og det var godt, for et Barn kan ikke længe bære en saa stor Sorg.

Far kom nemlig ind og sagde stille, at han lige havde sendt Jan ind til Tönder med et Brev til Onkel Valdemar.

Han havde bedt ham komme saa snart som muligt.

Mor nikkede taust.

Der var intet at sige dertil! Han *maatte* jo komme!

Og Axel begyndte at undre sig og at tænke efter.

Denne Onkel, han havde kun set to Gange og hver Gang ganske kort, Onklen fra København, der var saa flot og saa munter, saa ung og saa køn, det var da ikke til at undres over, at der lyste en Eventyrets Glans om ham, som blændede og forvirrede Barnets Erindring!

Han kom saa pludselig og rejste saa pludselig!

Og medens han var paa Sandagergaard, gik der saa meget underligt for sig, han ikke forstod.

Hvorfor talte de saa ofte hemmeligt sammen? Hvorfor saa' de saa ofte ud ad Vinduerne? Hvorfor rystede Bedstemor saa ofte paa Hovedet? Og hvorfor saa' de alle saa

krigerske ud? Og hvorfor var Far flere end én Gang kommen ind og havde sagt:

«Ja, der kommer nu en Gendarm hen ad Vejen?»

Saa havde Onkel altid rejst sig op og var gaaet ind i et andet Værelse, og Bedstefar var straks gaaet ud med Piben i Munden.

En Gang havde Axel hørt Gendarmen spørge Bedstefar, om han havde nogen Gæst fra Danmark i Huset?

Axel kunde endnu høre Bedstefars barske Røst, da han svarede:

«Nej!»

Men det var jo ikke sandt! Onkel var der jo!

Og hvorfor maatte Onkel imellem holde sig skjult? Saa selv Axel ikke havde kunnet finde ham!

Ja, hvad var der dog, som ikke havde vakt hans Nysgerrighed!

En anden Gang havde Onkel endog været med til Høstgildet; — han huskede det ganske bestemt, — men selv da havde han spurgt, «om der var nogen i Farvandet?»

Det var altid, som om han stod paa Springet til at skulle af Sted, — ja, det hændte en Gang, at Onkel forsvandt, uden at han vidste af det. Væk var han!

Det var derfor ikke til at undres over, at Axel nu gik og ventede paa ham med Længsel og Spænding. Det hemmelighedsfulde og det, vi ikke forstaa, har altid sin Tiltrækning paa os Menneskebørn, enten vi ere store eller smaa.

«Naar kommer Onkel?» spurgte Axel hver Dag, og han spurgte altid hviskende, i uvilkaarlig Følelse af, at saadant sagde man ikke højt.

Saa endelig en Dag fik han det Svar: «I Aften!»

Og saa tog Mor ham paa Skødet, kyssede ham og sagde:
 «Hør, min Dreng! Nu vil Mor sige dig noget. Det er de stygge Preusere, der ere vrede paa Onkel og ikke ville, han skal faa Lov til at komme hjem. De er ikke vrede paa ham, fordi han har gjort noget galt, men fordi han hellere vilde være en dansk Landsoldat end preusisk Soldat med Pikkelhue paa Hovedet. Derfor maa lille Axel i Morgen, mens Onkel er hjemme, hjælpe Bedstemor og Far og Mor med at passe paa, at Gendarmen ikke maa faa fat paa Onkel. Og du maa ikke fortælle til nogen, at Onkel er her, for du kan jo ikke saadan vide, hvem det er, du siger det til. Lov Mor: Pas paa Onkel, Axel! Beskyt ham mod Preuserne!»

Jo, det lovede Axel! Han skulde nok passe paa! Havde han ikke passet paa, at Katten ikke tog Stæreungerne! Og han vidste jo nok, hvor lumske disse Preusere vare.

Han maatte holde sig vaagen til Onkel kom, det maatte han; der kunde ikke være Tale om at gaa i Seng.

Alle, selv Mor syntes at have glemmt ham. De havde alle saa travlt der inde i den store Stue, hvor den fæle, sorte Kiste forleden var baaret ind, og han forstod ikke, hvad Bedstefar skulde med den eller med alle de Masser af Blomsterkranse. Bedstefar var her jo slet ikke; han var gaaet til den kære Gud i Himlen.

For at holde sig vaagen satte han sig ned ved Spisebordet og saa' paa det store Billede, der hang i Ramme paa Væggen lige over for.

Det forestillede en dansk Lejr med mange, hvide Telte med Danebrogsflag; uden for stod en dansk Soldat og presenterede Gevær, og den danske Soldat det var Onkel!

Han havde selv sendt det til Bedstemor.

Jo, Onkel kunde stole paa, han skulde passe paa ham!

Men det kneb! For medens han sad der paa Vagt, kom den slemme, onskabsfulde Ole Lukøje listende bag paa ham med Sprøjten under Armen, og saa sprøjtede han saa længe ind i hans Øjne, at de bleve store og stirrende.

De danske Telte begyndte at danse op og ned og forvandlede sig til Hundreder, og Onkel voksede, til han blev en hel Kæmpe.

Og der kom Preusere bag fra! Han var vis paa, de kom bag fra, og saa vilde de kaste sig over Onkel!

Til sidst bleve Øjenlaagene saa tunge, som om de vare af Bly, og de faldt igen; det blev ganske sort for Øjnene, og det svirrede rundt i hans Hoved som af mange, mange, summende Fluer.

Døre sprang op og bleve lukkede i. Folk løbe frem og tilbage, og Onkel kom høj og rank ind i Stuen, men Axel var langt borte fra det altsammen. Han var mange Mile borte.

Han hørte ikke en Lyd, for Sønnen havde kastet sit tunge, mørke Klæde over hans Hoved.

Da nu det smertelige Gensyn havde fundet Sted, og de havde været en god Stund sammen inde i den store Stue, gik Døren sagte op, og Mor kom forgrædt ud, for hun havde pludselig husket paa, at Axel, paa Grund af den megen Sorg og Bedrøvelse, slet ikke var kommet i Seng til sædvanlig Tid.

Der sad hendes lille, kære Dreng og sov dybt med Hovedet hvilende paa Bordet, — den Vagttjeneste var nok bleven ham for streng — og hun tog ham paa sine Arme, bar ham ind, klædte ham af og lagde ham i hans gode, bløde Seng, og Axel mærkede intet af det Hele. Han var

langt, langt borte i Drømmenes Land, og der var han dansk Soldat og stod og presenterede Gevær for an en Teltlejr.

Først da Mor havde dækket ham til og sagte lukket Døren i efter sig, blev han vækket af den pludselige Stilhed.

Han foer op, men saa fortumlet var han, at han intet saa' undtagen Lampelyset, der faldt ind gennem Døren, som stod paa Klem, og intet andet hørte end Bedstemors Stemme, der Gang efter Gang sagte og bedrøvet gentog:

«Vi maa bøje os for Guds Vilje, Valdemar, vi maa bøje os for Guds Vilje!»

Saa hørte han intet andet end en dæmpet Hulken, og denne Hulken var saa inderlig og vilde slet ikke høre op. Den gjorde ham tilsidst helt lysvaagen, for i samme Nu stod det klart for Axel, at det var Onkel Valdemar, som hulkede.

Det kan nok være, den Onkel fik al den Kærlighed, hans lille Søstersøn kunde give ham! Hans Barnesjæl fyldtes bare af Medynk, og saa begyndte han ogsaa at hulke, og saa græd han sig i Søvn.

Da han vaagnede næste Morgen, var det højlys Dag, men Tanken var straks hos Onkel, og han skyndte sig alt, hvad han kunde, med at komme i Tøjet. Underligt nok var der ingen i Sovekammeret hos ham.

Men da han var færdig, hørte han en besynderlig Uro i Gaarden, Vogne rullede, og Heste vrinskede.

Han løb hen til Vinduet, krøb op paa Stolen, og der saa' han noget højst mærkværdigt.

Den store, sorte Kiste med de mange Kranse kørte først, saa kom en Vogn med Bedstemor, hans Forældre og Onkel

Valdemar, og saa kom der mange, mange Vogne. De vare sortklædte allesammen, og de kørte ud af Gaarden.

De kørte fra ham, og de lode ham allesammen alene tilbage!

Graaden kom op i Halsen paa ham. Han krøb ned ad Stolen og løb ud i Køkkenet.

Der stod Hertha.

«Hvor er Mor?» raabte han.

Det var mere som en Indsigelse, for han vidste jo godt, hvad han selv havde set med sine egne Øjne, nemlig at Mor var kørt bort.

«De ere alle kørte til Kirken, min Dreng, og Mor sagde, lille Axel skulde faa Lov til at sove, lige til de kom tilbage, for du havde været saa længe oppe i Gaaraftes.»

«Kommer Onkel ogsaa med tilbage?» spurgte Axel.

«Jo, Onkel kommer ogsaa tilbage.»

Naa, det var da godt! For han følte dog, han saadan var ansvarlig for ham.

Saa spiste han sin Mad, og saa gik han ud i Gaarden for at se til Hønsene. Men som han gik der, var der noget, der løb rundt i hans lille Hoved.

Naar Onkel saadan rejste fra Gaarden, hvordan kunde han saa passe paa ham?

Og hvorfor kørte de den grimme, sorte Kiste op til Kirken?

Naa! Der kom nok Anders fra Løgumkloster! Jo det var en rar en! Den værste Hjemmetysker, der fandtes i den forbandede Rede, sagde altid Far!

Og han kendte ham ogsaa nok, for han kastede altid

Sten efter «Trofast», naar den stod i Lænke. Sikken Kujon!

Det kan nok være, Anders havde en Masse at snakke med Grethe om! Hun var ny i Tjenesten og ret et grueligt Snakketøj. Munden stod da heller aldrig paa hende!

Axel blev staaende ganske stiv, for han hørte Anders sige, — det var lige bag om Halmstakken: «Saadan at forstaa! Ja, det kan jo være mig lige fedt!»

Grethe svarede:

«Det er Løgn i din Hals! Jeg har ikke sagt, her var nogen fremmed. Her have vi bare Husets Folk,» og saa gik hun ind i Køkkenet med Vandspanden.

Men saa kom Gendarmen gaaende op efter Vejen, og saa hørte Axel ganske tydelig Anders fra Løgumkloster sige til ham:

«Der er nok Fremmedfolk kommet tilhuse paa Sandagergaard. Sønnen fra København kom i Gaaraftes og er nu med Ligfølget i Kirken.»

«Ser man det,» sagde Gendarmen. «Hvor har du hørt det?»

«Hørt det har jeg ikke, men jeg kunde slutte mig til det af Grethes Snak. Hun havde nær talt over sig. Han er i Kirken, der kan De finde ham; det er lige saa sikkert, som jeg staar her. Ligtalen kan ikke være endt end nu.»

«Ja, saa gaar jeg der op,» sagde Gendarmen, og saa gik han op over Vejen, op ad Kirken til.

Hvad gjorde saa Axel?

Han gjorde, hvad Mor havde bedt ham om. Han passede paa, at Preuserne ikke skulde tage Onkel.

Langs med Landevejen, bag Hegnet, løb en smal Sti, og Hegnet var saa højt, at Gendarmen slet ikke kunde se Axel.

Nu gjaldt det blot om, hvem der først kunde naa Kirken!

Det var et underligt Væddeløb! Gendarmen, som ikke vidste noget af den lille Ærindsvend, gik hurtigt med lange taktfaste Marchskridt op ad Vejen, og paa den anden Side Hegnet løb Axel jevnside med ham.

For hvert Skridt Gendarmen tog, maatte Axel løbe to — tre Skridt, og han maatte løbe mange, mange flere, hvis han skulde naa Kirken før ham.

Vejen gik op ad. Kirken laa paa en Høj, og Solen stod ham lige i Ansigtet.

Tænk om Gendarmen kom frem før han!

Tænk om Gendarmen tog Onkel og puttede ham i et fælt, mørkt Fængsel!

For det mente nu Axel ganske sikkert maatte blive Følgen, hvis Onkel Valdemar blev grebet.

Sveden brast frem paa hans Pande, løb ham ned ad Ansigtet, og Fluerne stak.

Han lyttede igen efter Gendarmens hurtige Skridt.

De fore igennem ham og dreve ham frem ad i jagende Angst.

Op ad, op ad gik det, Gendarmen kom bag efter nærmere og nærmere, men Kirken kom aldrig nærmere, den var lige langt borte.

Lige hvid og uopnaelig laa den der oppe paa Højden.
Tramp! Tramp! Tramp!

Det var godt, Gendarmen trampede saa haardt, ellers havde han maaske hørt de lette Barnetrin, der rappe

som en Daakalvs flygtede for an ham paa den anden Side Hegnet.

Drengen havde nær givet et Skrig fra sig, for han fik en Fornemmelse af, at Gendarmen greb ham i Nakken.

Axel saa sig et Øjeblik tilbage. Han skimtede kun Spidsen af Pikkelhuen, der bevægede sig over Hegnet.

Hej, hop! Der var en lille Klynge Trær; inden Gendarmen kom ud af den, maatte Axel have naaet Kirkegaardsporten! Ellers var det for sent.

Aandrættet blev kort, og Halsen tør. Han knyttede Hænderne, han var nær styrtet, da han satte over Stenten ud paa Vejen, — der var ingen Gendarm endnu at se, — ind ad Porten, hen over Kirkegaarden, Kirkedøren stod aaben, han saa' mange, mange Mennesker og den sorte Kiste og alle de Masser af Kranse og hørte Orgelet — Hurra!

Det lød som en mægtig Brusen af det store Hav, han nylig saa', da han med Far var nede i Ditmarsken.

Men Gendarmen!

Der kom Bedstemor og Onkel netop gaaende ned mod Udgangen. Bedstemor stolt og rank, og Onkel lige saa.

«Onkel!» sagde Axel. «Gendarmen kommer lige bag mig. Han har hørt af Anders fra Løgumkloster, at du var her.»

Onkel studsede og stansede tillige med Bedstemor, de nærmestfølgende lige saa.

De saa', hvor svedig og forpustet Drengen var, og i samme Nu opdagede Onkel Pikkelhuen nede paa Vejen. Han var lige kommet ud fra Træklyngen.

Mads Hansen fra Aarup Mølle tog hurtigt Onkel ved Armen.

«Gendarmen er ny, han kender dig ikke af Udseende. Op i min Vogn, saa kører du med os til Aarup.»

«Gud være med dig, Valdemar,» sagde Bedstemor. Det samme sagde Far og Mor, og de trykkede allesammen hans Haand, for der var ikke Tid til lang Afskedstagen eller Betænkning. Han tog Axel i sine Arme og kyssede ham, og saa ud i en Fart og op i Vognen, og Møller Hansens og Onkel var kørt bort ad den anden Vej fem Minutter, forinden Gendarmen satte Foden paa Kirkegaarden.

«Gendarmen kommer!» sagde Axel.

«Lad ham kun komme,» svarede Far, «Fuglen er fløjet for denne Gang. Lad nu en anden Gendarm finde ham henne i Aarup!»

De bleve staaende alle et Øjeblik, lyttede efter den bortrullende Vogn og Hestenes raske Hovslag.

Præsten var en dansksindet Præst. Han saa' paa de Mænd og Kvinder, der stode samlede rundt om Bedstefars Grav og paa lille Axel, der stod ved sin Mors Side og holdt hende i Haanden.

Han tænkte paa Thyra Danebods Danevirke der nede ved Slien og paa det Danevirke, som vi have den Dag i Dag, og som er meget bedre.

Det levende Danevirke, der hver Dag stormes af Preusserne, men som ikke kan overvindes, fordi det aldrig vil overgive sig.

Og det Danevirke er de sønderjydske Mænd og Kvinder.

Nord paa!

I Haderslev Østeramt flottes man sig med store og anselige Huse.

Og det Hus, vi nu skulle besøge, var særligt kønt og rigt lige fra Indkørslen af og til den lange, ny opførte Ladebygning.

Der var ingen Flagstang, men inden i og uden om en kunstig ordnet Stenhob midt i Gaarden voksede de prægtigste rød-hvide Valmuer.

Huset havde imidlertid ogsaa et vældigt, stort Danebrogflag, men det maatte jo gemme sig inden Døre og turde slet ikke komme uden for Huset undtagen to Gange om Aaret, og det er om det, jeg nu skal fortælle.

I alt uldent kan der jo gaa Møl, og det gælder ogsaa det røde i et Danebrogflag.

Derfor maatte det to Gange om Aaret — ved Foraars- og Efteraarsrengøringen — ud for at luftes i Solen og bankes, saa alt Støv kunde komme ud af det.

Gik det noget over det sædvanlige Tidspunkt, spurgte de omboende hverandre indbyrdes, saa utaalmodige vare de:

«Men hvad gaar der dog af Sørups i Aar? Der maa jo gaa Møl i det Flag!»

Nu, Danebrog kom altid ud, og hver Gang det skete, var snart sagt en Fest for hele Landsbyen.

Danebrog blev nemlig hængt over Hækken, som omringede Haven, saa det kunde ses langt fra, og saa kom alle Folk ud af Husene, og de forbigaaende stansede for desbedre at kunne faa nyde Synet af Danebrog, medens det soled sig.

De smaa Børn, som ikke vare saa høje, at de rigtigt kunde se det, krøbe op paa Hegnene.

Der sadde og stode de alle, store og smaa og saa' paa Korsbanneret med Følelser, der ere lettere at tænke sig end at beskrive.

Men de allermindste løftede Far og Mor op paa Armene, pegede paa Flaget og sagde:

«Ser du det, Pæjte eller Tutte eller Mine?»

Og saadan gik det i tyve Aar.

Hvert Foraar og Efteraar kom Danebrog ud paa Hækken og soled sig.

Saa hændte det en dejlig Majdag, at den ny Amtsforsender kom paa Gennemrejse gennem Landsbyen, og da han saadan saa' hele Befolkningen pludselig slippe Hakke, Spade og Trillebøre, og hvad de ellers havde i Haanden (for Danebrog var lige i dette Øjeblik kommet ud!), tage Huerne af og saa blive staaende og stirre hen paa ét bestemt Punkt, medens Børnene klattrede op paa Hegn, Trapper og Stiger, ja, selv op i Træerne, svingede med Huerne og raabte Hurra, og saa tillige Gaardhundene begyndte at gø, Kalkunerne at buldre op og blive højrøde i Kammen af bare Ærgrelse over

hans Nærværelse, da befalede Amtsforstanderen Kusken at stanse. Galden kom op i ham, for han kunde jo nok forstaa, der var noget, der ikke var, som det skulde være, og som han ikke syntes om.

«Wo ist der Mann? Der Besitzer?» raabte han.

Men i samme Øjeblik fik han Øje paa Danebrog, og saa blev han saa rasende, at han skældte og smældte paa tysk naturligvis, som næsten ingen forstod et Muk af. Endnu værre blev det, da Gaardhanen af lutter Forskrækkelse over Amtsforstanderens Hidsighed pludselig satte det ene Ben ned, den lige havde løftet op, begyndte at gale i vilden Sky og hoppe ham over Fødderne.

Han gav den et Spark.

Om det saa var Gaardhanen, saa vovede den at møde med Danebrogsfarver, for den var hvid og havde en rød Kam, og den galede, og alle Hønsene fløj op, kaglede og skreg, saa man næsten skulde tro, Høgen havde slaaet ned i Hønsengaarden!

Ænderne rappede, Gæssene hvæssede, Kalkunerne buldrede, og midt i alt dette Spektakel blev Amtsforstanderen ved at raabe:

«Wo ist der Mann? Der Besitzer? Der Bauer?»

Men det var ham umuligt at skaffe sig Ørenlyd. Størsteparten løb ind i Husene og lo, saa de nær havde leet sig fordærvet,

Da Amtsforstanderen endelig fik Vejret, strammede han sig op paa sin preusisk og sagde:

«Wer ist der Bauer, der die Flagge hinausgeschlept hat? Heraus mit ihm!»

Men «Der Bauer» var bortrejst, saa det var kun hans

Kone, der lige saa rød i Ansigtet som den kalkunske Hane (af den hjertelige Latter, hun havde faaet ude i Spisekammeret, hvor hun havde søgt Ly) kom ud fra Haven for at tage mod Embedsmanden.

Hun nejede.

«Wo ist der Bauer?» sagde Amtsforsanderen.

Mor nejede igen, for hun forstod ikke et tysk Ord.

«Wo ist der Bauer, der Wühler, der Kerl?» skreg Amtsforsanderen, men da Mor fremdeles ikke svarede men kun nejede endnu dybere end første Gang, blev Amtsforsanderen saa rasende, at Vejret aldeles gik fra ham.

Han kastede sig ind i Vognen, befalede Kusken at piske paa Hestene, og saa foer han af Sted som en Stormvind hen til Landraaden. Sørups fik allerhøjeste Forbud mod, at Danebrog nogensinde kom ud for at blive solet og banket, og Gaardmanden maatte endda dertil betale en Bøde paa femten Mark.

Danebrog blev dog alligevel ved at komme ud i fri Luft de to Gange om Aaret, men nu hang det ikke mere paa Hegnet. Det blev bredt ud, — for Sønderjyderne ved altid Raad, og Nøden gør opfindsom, — paa den store Græsplæne i Haven, og der kunde ikke en Gang en Kat se det ude fra Vejen, langt mindre en Amtsforsander.

Men nu klattrede ikke blot Børnene, men ogsaa Forældrene op i Træer og paa Stiger eller op i deres Loftsvinduer for at se det kære Flag, og de allermindste, der ikke kunde klattre, de lagde sig plat ned paa Maven, krøbe hen og tittede gennem Aabningerne i Hegnet ind i Haven, hvor de i al Fald saa noget rødt og hvidt lyse dem i Møde.

Imidlertid var der kommet en ny Lærer i Folkeskolens nederste Klasser, og han kunde aldeles ikke forstaa dansk.

Preuserne have jo oprettet Folkeskoler for danske Børn hele Sønderjylland over, hvor der i Regelen kun ere tysksindede Lærere, al Undervisningen gaar paa tysk, og hvor danske Børn blive forbudte at tale et eneste, dansk Ord.

Efterhaanden lære Børnene nogenlunde at forstaa tysk, men i de nedre Klasser plappre de bare efter som smaa Papegøjer, der vel kunne Ordene men ikke forstaa Meningen.

Man kan jo nok begribe, hvad Undervisning det bliver!

Men oftest kan Læreren dog saa vidt Dansk, at han kan klare sig i en snever Vending, hvis det i Nødsfald skulde behøves.

Denne Lærer var imidlertid nylig kommet og forstod ikke et dansk Ord, men Børnene forstode heller ikke et tysk Ord, saa det blev jo en net Redelighed!

Der var Jens og Asta og Viggo og Hanne, allesammen Børn af den Sørup, som ejede den prægtige Gaard og det store Danebrog, der ikke mere maatte lufte sig ude paa Hækken, og de og de øvrige Børn havde sagt efter, hvad Læreren sagde for.

Men da han spurgte: «Kunne I nu huske det til næste Gang?» svarede de naturligvis: «Kunne I nu huske det til næste Gang?» og da de saa vare færdige, og Læreren sagde, de kunde gaa hjem, bleve alle Børnene siddende.

«Gaa dog hjem, Børn!» gentog han.

Børnene bare stirrede paa ham og rørte sig ikke.

«Gaa hjem!» raabte han.

Forgæves! Børnene bleve fremdeles siddende, og ikke én gjorde Mine til at gaa.

Da det nu viste sig, at Tyskeren slet ikke kunde blive af med de sønderjydske Børn, stampede han pludselig saa heftigt i Gulvet, at de foere op. Saa tog han dem alle én for én i Skuldrene og satte dem uden for Døren.

«Naa ja!» sagde Asta, som var den største, idet hun gned Skulderen. «Det forstode vi da noget bedre!»

I kunne jo tænke eder, at Børnene paa den Maade slet ingen Ting lærte, og da det var Forældrene forbudte at faa oprettet danske Skoler, ja endog at tage danske Lærere og Lærerinder i deres Huse for at undervise Børnene i Hjemmet, saa saa' det jo ret sort ud.

Men saa var der nogle brave, sønderjydske Mænd og Kvinder, der paatog sig at gaa om paa deres Fod fra Gaard til Gaard, blive fjorten Dage paa hver, og i den Tid lære Børnene, hvad de ikke lærte paa de tyske Skoler, og som danske Børn jo dog først og fremmest maatte kunne, nemlig dansk Grammatik, dansk Geografi og dansk Historie.

De toge ikke en Øre i Betaling derfor, for ellers vilde det ogsaa blive forbudt af Preuserne.

Disse Mennesker kaldtes Vandrelærere og Vandrelærerinder. De vare en saadan Velsignelse for Folket, at de ventedes med Længsel og Utaalmodighed fra Hjem til Hjem, som om de kom med Brødet til de hungrige.

Og de følte selv, hvilket stort Kald, Gud her havde givet dem.

Hvor dog Jens, Asta, Viggo og Hanne glædede sig Dage, ja Uger i Forvejen, til den kære Lærerinde kom!

De gik hende ofte i Møde, saa snart de kunde øjne hende fra den Høj, hvor fra de holdt Udkig med Vejen.

Men naturligvis — det blev ogsaa forbudt, for Læreren

eller Lærerinden fik dog deres Kost, hvor de vare, — ret som om de havde kunnet leve af Luften alene!

En Lørdagaften ventede de deres kære Lærerinde, og de vidste alle, at det var for sidste Gang.

Det var dog en Bedrøvelse uden Lige!

Jens, Asta, Viggo og Hanne gik op paa Udsigtshøjen, som de saa ofte havde gjort, for at se efter, om hun dog ikke snart kom.

Men det var alt for tidligt, og de løbe ned og løbe op igen, skyggede med de smaa Hænder for Øjnene, indtil de endelig saa' hende — der for Enden af Vejen, hvor det store Kastanjetræ ludede sig ud over. Hun havde som sædvanlig sin tarvelige, sorte Dragt paa og sin sorte, bredskyggede Straahat, der kunde skærme hendes svage Øjne mod Solen. Hun havde sin store Taske hængende paa Armen og gik langsomt, meget langsomt, som hun altid plejede.

Børnene kunde ikke begribe, hvorfor hun aldrig vilde køre.

Hun havde saa godt af at gaa, sagde hun, men hun gik besværligt og aandede tungt.

Man skulde tro, hvert Skridt kostede hende Smerte.

Ned ad Højen, ud ad Haven og hen ad Vejen, — det var et Øjeblikks Værk, og med den kærlige Medynk, der kan opstaa i Børns Hjerter mod dem, de rigtig holde af, den Medynk, der er for fintfølende til at yttre sig i Ord, tog Peter hendes Taske, Asta hendes Overstykke, Hanne hendes Plæd, og Viggo vilde tage hendes Paraply, men da hun med et sørgmodigt Smil sagde:

«Nej, kære Børn, den maa jeg jo bruge som Stok!»

angrede han det øjeblikkelig og ønskede bare, han kunde faa bære noget andet i Stedet.

Konerne i de Huse, de gik forbi, kom og nejede for hende uden for Dørene. Nero kom smidskende hen og logrede med Halen for at vise sin Velvilje og gode Levemaade.

Men Børnene pludrede ikke som sædvanligt og fortalte hende alt, hvad der var hændt siden sidst, om Hannes Ko havde faaet en Kalv, eller Soen havde faaet Smaagrise.

De gik tavse, og hun gik tavs og næsten langsommere end ellers, for de vidste alle, det var sidste Gang.

Det var vel ogsaa Bevidstheden her om, der gjorde, at Børnene den hele Tid uvilkaarlig talte sagtere og vare mindre støjende og endnu skikkeligere, end de plejede.

Hun saa' jo ogsaa saa bleg og lidende ud. Naar hun satte disse rare, gode Øjne paa en, da kunde Asta og Hanne gerne begynde at græde af Sorg over, at hun ikke mere skulde komme tilbage til dem.

Det var den sidste Skoletime.

Bare de nu kunde huske alt, hvad de skulde have Besked paa!

Mor og Far havde sagt:

«Husk nu endelig paa at spørge Frøkenen om det og det, for den Lejlighed kommer maaske aldrig igen for eder, Smaafolk, Gud bedre os!»

Peter vilde spørge, om Valdemar Atterdag nu ogsaa havde været en rigtig god Mand, og Asta, om Dronning Margrethe ikke var endnu større end Valdemar Atterdag? Ja, der var saa mange, saa uendelig mange Spørgsmaal!

Men der sadde de alle paa Bænken med saa meget paa Hjerte, og de smaa Hjerter vare saa fulde, at de slet ingen

Spørgsmaal fik frem; de saa' bare paa hende med store, be-
drøvede Øjne.

Der var ganske stille i Skolestuen. Frøkenen havde hørt dem i den sidste Lektie af Danmarks Historie, — det var netop om Knud Lavard.

Hun sad nu bøjet over Bordet og legede med Blyanten, som om hun endnu havde noget at sige, og ikke vilde rejse sig, før hun havde sagt det.

Men hun sagde ikke noget, for hun saa' blot aandsfraværende frem for sig.

Der var, som sagt, ganske stille i Stuen; Børnene rørte sig ikke, saa bange vare de for at forstyrre hende.

Klokken var syv, — nu skulde de spise til Aften, og Klokken otte vilde Frøkenen gaa videre Vest paa.

Fluerne summede, — de tage jo altid Ordet, naar ingen anden har noget at skulle have sagt.

Solen gik lavt, den forgyldte helt den hvidmalede Vindueskarm, og Gøgen kukkede uden for én Gang, to Gange, tre Gange!

Peter talte dem, for nu havde han jo ikke andet at bestille.

Da rejste Frøkenen sig pludselig og sagde langsomt, som om hun vilde prente hvert Ord ind i Børnenes Sind, saa de aldrig bleve viskede ud:

«Glem aldrig, Børn, at I ikke som Esau sælge eders Førstefødselsret for en Ret Linser! Og det vilde I gøre, hvis I solgte eders Danskhed til Preuserne».

Saa gik de ind og spiste.

Moder mødte endog med deres Livret, men Maden sad Børnene fast i Halsen, saa de neppe kunde faa den ned for Graad.

De fulgte Frøkenen paa Vej, baade Far, Mor, Peter, Asta, Viggo og Hanne, og Nero fulgte til allersidst.

Da de saa kom til Kastanjetræet, stansede Frøkenen.

«Nu skulle I gaa hjem, og Gud være med eder!» sagde hun.

De forstode jo nok, hun nu helst vilde være alene, og de sagde Farvel og takkede hende for alt det gode, hun havde lært dem.

Men da Raden kom til Pæjte (Peter), tudskraalede han, saa Far maatte tage ham paa Armen og trøste ham.

Da det nu ikke vilde lykkes, tog Far Frøkenens Haand og forsøgte at sige:

«Gud velsigne Dem!»

Men han var saa bevæget, det blev ikke til noget.

Saa vendte de om, og hun gik videre alene.

Faderløs og moderløs! Det havde hun i mange Aar været.

Og de sønderjydske Børn, Gud havde givet hende at hjælpe og retlede, de vare nu igen tagne fra hende, og hun maatte gaa fra dem allesammen.

Den store Livsgerning var brutalt afbrudt af Voldsmændenes Magtbud.

Hun følte Had, Had mod Uretten, Had mod Tyranniet!

Aftenen sænkede sig over Marker og Enge, Fred hvilede over Land og By, — kun en Vogns fjerne Rumlen, et Hundeglam hist og her afbrød Stilheden.

Men den sortklædte Skikkelse blev ved — langsomt og tungt støttende sig til Paraplyen — at gaa hen ad den øde Landevej mellem de høje Hegn.

Oven over hendes Hoved trak Mælkevejens lysende Stjerne-
taage sig hen over Himlen, og som hun stirrede ind i dette

Væld af tindrende Stjernelys, faldt der hende ind, hvad Profeten sagde:

«Saa højt som Himmelen er over Jorden, saa højt ere mine Tanker over eders Tanker.»

De Ord kom som en stor, guddommelig Trøst og gav hendes Sind Ro.

De Sædekorn, hun havde saaet, de vare ikke faldne paa Klippen eller ved Vejen eller blandt Torne, men de vare faldne i god, taknemlig Jord.

Børnene øvede sig i dansk Retskrivning, og Forældrene hjalp dem, saa godt de kunde.

Redaktionen for Sønderjydsk Børneblad udsætter hvert Aar Præmier for danske Stile.

Der bliver indsendt Masser af Stile, for naar de ikke maa lære dansk i Skolerne, saa maa de selv gøre, hvad de formaa.

Asta havde længe gjort sig stor Flid og øvet sig paa egen Haand, og den Tid kom endelig, da hendes Far sagde:

«Send den nu ind, Asta, og hvis du faar en rigtig stor og god Bog i Præmie, saa skal du faa Lov til at være med Far og Mor til den Fest paa Skamlingsbanke.»

Asta gjorde sit bedste!

Hendes Ønske om at faa komme over Grænsen til Kongeriget var saa stort og inderligt, at hun skalv paa Haanden, da hun renskrev Stilen, og Bogstaverne kom til at ligne alt andet end stive, preusiske Soldater, der helst skulde staa opmarcherede i Geledder.

Far pakkede Stilen ind og skrev uden paa. Og hvad var det saa ikke at gaa der og vente!

Ja den Uvished var ret en Kattepine, og jo længere den trak ud, des værre blev det.

Hun vidste jo hverken, om hun var købt eller solgt, om hun blev taget for god som flink, dansk Pige eller ej.

Men saa var det en Dag ved Middagstid, Postbudet kom ind. Han havde en Pakke i Haanden, og den bar Aabenraa's Poststempel.

Astas Hjerte stod ganske stille; Mor blev ogsaa helt benauet, men man maatte jo lade som ingen Ting, saa længe det Postbud var inde i Stuen.

Endelig kom hans hvide Lærredsbenklæder og hans tyske Hue ud af Døren, og vel var det, for stort længere kunde hverken Mor eller Asta holde det ud.

Saa aabnede Mor Pakken, og se — Asta havde faaet en stor, dejlig Bog!

«Mor!» raabte Asta, og hun lo og græd paa én Gang. Hun løb ud i Laden til Far for at fortælle ham, hvilken Pige hun var.

«Du er Far's egen Pige!» sagde Far, og Peter græd over, at han ikke ogsaa havde indsendt en Stil og faaet en Bog lige som Asta.

«Du faar prøve til næste Aar,» sagde Far og lo. «Og saa skal Viggo, og saa skal Hanne!»

Ja, det bleve de jo alle nemt enige om, men i Aar var det nu Asta, der skulde til Skamling, for Asta havde fortjent det!

Det var nu ikke saa lige til, for der skulde siges Farvel baade til Kyllingerne, Ællingerne og Gæslingerne, ikke at tale om Pæjte og Viggo og Hanne og Nero!

Men Asta var lykkelig, overstadig lykkelig, og dog saa højtidelig.

Cæsar var vist ikke halvt saa højtidelig tilmode, da han gik over Rubikon, som Asta var, da hun for første Gang i sit Liv skulde over Grænsen Nord paa.

Saa travlt som de alle havde det, alle de, der skulde med!

De unge Piger og de unge Karle vilde naturligvis møde i deres bedste Puds, og om det saa vare de gamle, saa var intet dem for godt. Vognene bleve pudsede, Puderne bankede og Hestene striglede, saa at al Ting skinnede.

Og saa var der en Hemmelighed, en stor Hemmelighed, for der var en Stikken Hovederne sammen, og de unge lo og hviskede indbyrdes.

Men hvori Hemmeligheden bestod, anede Asta ikke; det var jo noget, de voksne havde sig imellem.

Om Natten havde hun naturligvis slet ikke kunnet sove, og da hun kom op, vidste hun ikke, paa hvilken Fod hun skulde staa.

For Asta var det eneste Barn, der skulde med, og det var ene og alene den danske Stils Skyld.

Endelig vare alle under megen Snakken og Fornøjelse komne tilvogns. Piskene knaldede lystigt, og Vognene rullede af Sted, medens Peter, Viggo og Hanne stode i Døren og saa' længselsfuldt efter dem.

Træernes Grene i Alléen strakte sig nysgerrige ud og sloge dem allesammen om Ørerne.

I flere af Grenene hang dejlige, tunge Aks, som de havde ranet til sig fra Læssene, da Sæden blev kørt ind.

Jo, det kan nok være, de blankstriglede Heste strakte ud, som om de ogsaa vejrede Friheden, der ventede hinsides

Grænsen. De sloge overmodigt med Hovene og knejsede med Hovederne, som om endog Hestene sagde Sparto til Gendarmer, Amtsforstander, Landraad, «Deutsches Reich» og Kejser Wilhelm!

Hvor denne Frihedstrang er levende i hvert Menneskes Bryst!

Blot for en eneste Dag at kunne føle sig fri for Preuseriets knugende Aag, den Vished var nok til at faa danske Mænds og Kvinders Øjne til at lyse, og Blodet i deres Aarer til at banke.

For hver Gaard, de kørte forbi, stødte flere og flere Vogne til, alle smykkede med vajende Bøgegrene.

Muntre Raab og Hilsener løde; det kan nok være Humøret var kommet op baade hos gamle og unge!

Det var ret som om det var Børn, der havde faaet Ferie. Og det lange, anselige Vogntog rullede Nord paa.

«Ere vi snart ved Grænsen?» spurgte Asta næsten hvert tiende Minut.

«Snart,» sagde Mor.

Men da ti Minutter vare gaaede, spurgte Asta paa Ny:

«Ere vi snart ved Grænsen?»

Alle de Mænd og Kvinder, de mødte, stansede paa Vejen og saa' efter dem, som om de tænkte:

«Gid vi ogsaa kunde komme med! Den der bare kunde køre med Nord paa!»

Saa kom de til en Smedje; uden for stod Smeden sortsmusket og med sodede Hænder.

Klaus Werner, som var med paa Far's Vogn, Far's Vogn var den første i Rækken, rev pludselig en stor Danebrogs-

sløjfe (Gud ved, hvor den kom fra!) op af Lommen og holdt den hen til Smeden, idet de kørte forbi.

Det gav et Sæt i Smeden, saa han formelig hoppede i Vejret. Saa udstødte han et Forundrings- og Glædesudraab og rev den sodede Hue af.

Det foer gennem alle, der vare paa Vognene, og alle Mændene toge Hattene af som gode, danske Mænd.

Det rørte sig saa underligt i Astas Sind, og saa længe hun kunde se tilbage, blev Smeden staaende der ærbødigt med blottet Hoved!

«Der er Grænsen!» raabte Klaus.

Asta blev baade varm og kold. Hun følte det helt ud i Taaspidserne.

«Hvad vilde der nu ske?» tænkte hun. Noget stort og herligt, noget, som hun aldrig i sit Liv havde oplevet før!

«Herregud,» sagde Klaus igen, «den, der kunde raabe: «Danmark leve»!»

«Det lader du smukt være med, Klaus, for nu skulle vi først fortoldes.»

Men Gud, hvor de tyske Toldembedsmænd paa det preusiske Toldsted, som de kørte forbi, saa' gnavent hen til det store Vogntog!

Uforskammetheder regnede formelig ned over det.

Det forhøjede imidlertid bare Sønderjydernes gode Humør, for nu kunde Preuserne jo ikke mere naa dem — for i Dag!

Og saa rullede Vogntoget med de knejsende, vrinskende Heste med de flagrende Manker langsomt over Grænsen, forbi Grænsestenene. Nu vare de rød—hvide.

«Hurra!» raabte Far.

Det var ikke at undres over, at Asta fór sammen, for det Hurraraab, som nu lød fra Vogn til Vogn, var saa jublende og mægtigt, at det ret kunde tænde Ild i det mest forfrosne Hjerte.

I samme Nu kom den store Hemmelighed for en Dag. Alle, Mænd og Kvinder, toge en Danebrogssløjfe op af Lommen og fæstede den paa Brystet, — om det saa var Asta, fik hun ogsaa én af Mor. Asta saa' sig igen tilbage, og hun syntes, hun ganske tydeligt kunde se de preusiske Toldembedsmænd knytte Hænderne ad dem.

Men her vare de Gudskelov ikke mere almægtige.

Asta tænkte i det samme paa, hvor fælt det maatte blive i Aften eller i Nat at køre hjem Syd paa!

Men hvad var det?

Der rejste sig pludselig for an dem noget, hun aldrig havde set før, en vældig Æreport af bare smaa og store Danebrogflag.

Den stod der i al sin imponerende Vælde som skudt op af den danske Jord.

Den var Symbolet paa Folkets Livskraft, dets Spiredygtighed, dets Arbejde gennem Aarhundreder, dets store Fremtidstro!

Asta greb uvilkaarlig sin Mor i Armen.

«Den er til Ære for os!» raabte Far glad. «Den er til Ære for dig, Asta, fordi du fik Bogen for den danske Stil!»

Der kom et Raab, et Velkomstraab, et Glædens- og Kærlighedens Raab fra Hundreder af Mennesker, et Raab, der bedre end alt sagde dem, at de vare hos deres egne, og at enhver her havde Lov til at være sig selv.

Landsmænd omringede dem fra alle Sider og hjalp dem

ned af Vognene; de trykkede deres Hænder, og ikke et tysk Ord lød i deres Øren.

«Hvem er det?» hviskede Asta og pegede paa en uniformeret Mand med Guldtresser om Huen.

«Det er Politiet,» sagde Mor, «men du skal ikke være bange, for her er Politiet dansk.»

Det fandt Asta rigtig nok var det mærkeligste af det allesammen.

Men saa begyndte Musiken at spille:

«Den Gang jeg drog af Sted!»

Sønderjyderne stemmede i med og sang, og saa marcherede de alle op mod Skamlingsbanken.

Asta gik den hele Tid med Mors Haand knuget fast i sin, marcherede taktfast, trods nogen Landsoldat, og saa' samtidig op mod den store Banke, der var sort af Mennesker.

Der øverst paa Toppen stod Støtten, som Preuserne i 64 havde revet ned, men hvis Stene danske Mænd straks igen havde slæbt sammen og stablet, den ene Granitsten oven paa den anden. Nu stod den der, som om den aldrig havde været skudt ned!

Og dette Minde om dansk Trofasthed og dansk Fædrelandssind kunde fra Skamlingsbankens Top ses milevidt ud over Danmarks Land, baade Norden for og Sønden for den blodige Grænse.

